Antepli maden işçileri DİSK'e girmek istiyor

Gaziantep'te kurulan bağımsız İleri Maden-İş Sendikası, üyelerinin isteklerine de uyarak, DİSK'e girmek istemektedir. Nisan ayında kurulan, şimdiye kadar 300'den fazla işçiyi örgütleyen, bir işyerinde toplu sözleşme yapmış bulunan, kendisine bağlı işyerlerinden birinde grev sürdürmekte olan Sendika, son olarak Küçük Sanayi sitesinde çalışan işçileri örgütlemek istemiş, ancak buradaki işçiler sendikaya üye olmakla birlikte, üyelik aidatı ödemek için DİSK üyeliğini şart koşmuşlardır.

Sendika yöneticilerinin bildirdiklerine göre, Gaziantep'te binlerce işçilerin sayısı yüksektir ve bu işçiler DİSK'in içeriden yana bir kuruluş olduğunu belirtmekte ve DİSK dışında örgütlenmek istememektedirler.

Sendika yöneticileri, Gaziantep ve çevresinde bu işkolunda çalışan işçi sayısının 10 bini aştığını, her gün yeni fabrikaların kurulmakta ve bu sayının artmakta olduğunu bildirmekte ve kendi ekonomik olanaklarının örgütlenme mücadelesini ve ekonomik mücadeleyi bu boyutlarda sürdürmeye imkân vereceğini, bu işyerlerindeki işçileri örgütlemekte güçlü ve devrimci bir sendikanın büyük başarı kazanacağını söylemektedirler.

Gaziantep İleri Maden-İş Sendikasının DİSK'e gönderdiği konuyla ilgili görüşleri şöyledir: «Bizim bildiğimiz kadarıyla DİSK'in prensiplerinden biri de yurt çapında örgütlenmektir. DİSK'in, DİSK'e girmek isteyen bağımsız sendikalara kolaylık sağlayacağına inanıyoruz. Ama, şimdiye kadar yapılan DİSK'e girme isteklerimiz, bütün çabalarımıza rağmen cevapsız kalmıştır. İnancumıza göre DİSK, Türkiye'nin her yerinde, tek başına kendini savunma olanağı olmayan işçinin örgütüdür. Bu inancımızın sarsılmaya cağı kanısıyla, bir defa daha, DİSK sendikalarına katılmak ve mücadelemize DİSK çatısı altında devam etmek istediğimizi bildiririz.

Kısa zamanda olumlu cevabınızı alacağınız inancıyla DİSK'e bağlı sendikalara ve işçi sınıfının devrimci mücadelesine başarılar dileriz.»

.....

Bu ve benzeri taleplerin, Türkiye'nin dört bir yanından, işçi sınıfının uyanışına ve sarı sendikaların gerçek yüzünü gösterme bağlı olarak DİSK'e yönelediği şu günlerde, DİSK, işçi sınıfının gerçek devrimci ve güçlü ekonomik örgütü olduğu, nu göstermek, kendisine yöneltilen umutları boşa çıkarmamak ve sarı sendikaların yıllardır sömürdüğü, uyuttuğu işçilere sahip çıkmak sorunda ve görevin dedir. Bu aynı zamanda DİSK'in DİSK olarak varlık nedeni ve şartıdır da.

Maraş'ta pamuk işçileri direniyor

Gaziantep'te kurulan ÇAPA-İŞ Sendikasının Maraş ve çevresindeki büyük çiftliklerde çalışan üyeleri ile bu bölgedeki büyük toprak sahipleri arasında ücret konusunda süren anlaşmazlık devam etmektedir. ÇAPA - İŞ Sendikasına bağlı pamuk çapa işçileri ücret anlaşmazlığı giderilene kadar pasif direnişe geçmişlerdir. Sendikadan öğrenildiğine göre, bu işçiler günlerden beri pamuk tarlalarında çoluk çocuklarıyla oturmakta ve bu direniş sırasında açlığa göğüs germektedirler.

ÇAPA - İş, ücret anlaşmazlığının giderilmesi için gerekli girişimlerde bulunmuş, ancak toprak sahipleri ve Maraş Valisi görüşmelere katılmak istemişlerdir. Bu arada Sendikanın Narlı şubesi jandarma tarafından basılmış, yöneticilerin ve üyelerin bir kısmı tutuklanmıştır. ÇAPA - İŞ Sendikası durumu Maraş Valisine, Başbakan'a ve ilgili Bakanlıklara duyurmuş, ancak henüz hiçbir cevap alamamıştır.

Kırsal bölgelerdeki tarım işçilerinin, yıllardan beri süren örgütsüzlüğe ve hiçbir kanun kural tanımayan sömürüye son verme çabaları sürmektedir. Milyonlarca sürekli veya geçici tarım işçisi —devlet işyerleri hariç— büyük çoğunluğuyla örgütsüz ve her türlü ekonomik ve siyasal haktan yoksundur. Son yıllarda tarım işçilerinin büyük bir uyanış içinde bulundukları ve örgütlenmeye büyük ilgi gösterdikleri gözlenmektedir. Bu uyanış toprak sahiplerini, kırsal bölgelerdeki sömürücü güçleri ürkütmekte ve devlet güçlerinden de yararlanarak işçinin her türlü hak talebine karşı çıkma eğilimleri sürmektedir.

ÇAPA - İş'in kuruluşu, gelişmesi ve Maraş Yöresindeki direnişi bu gerçeği bir kere daha göstermiştir. İşçi sınıfımızın en örgütsüz kesimlerinden biri olan tarım işçilerinin örgütlenmesi acil görevlerden biri olarak önümüzde durmaktadır.

kitle
haftalık gazete

Fransa'da 10 işçimiz grevlerini sürdürüyor

KİTLE'nin daha önceki sayılarından birinde direnişleri hakkında ayrıntılı bilgi verdiğimiz, Samandağ Belediye başkanı tarafından dolandırılan ve hunhar Fransız patronlara «esir gibi» satılan 10 Türk işçinin grevi birinci ayını doldurdu. 10 Kişilik basit bir grev olmaktan çıkıp özellikle Marsilya yöresinde politik bir olay haline gelen ve Fas'lı, Cezayirli, Tunus'lu işçilerin de katılmasıyla uluslararası işçi dayanışmasının iyi bir örneği haline dönüşen grevin 21 inci gününde, işverenin sahtekârlıklarından ve baskılarından kurtulmayı amaçlayan grevci 10 Türk işçisi, onlarla eyleme katılan Fas'lı, Cezayirli ve Tunuslu işçilerle birlikte Marsilya İş ve İşçi Bulma Kurumunu işgal etti ler. Fransız polisinin saldırısına ve coplamasına rağmen işgali sürdüren işçiler sonunda «iş kartı» almayı başardılar. Bilindiği gibi iş kartı alan bir işçi, polis tarafından sınır dışı edilememektedir. Böylece hunhar Fransız kapitalisti Bernard'ın en önemli koozlarından birini elinden alan işçiler grevlerinin başarıya ulaşana kadar süreceğini ve grevlerinin amacının basit bir iş güvenliği sağlamanın ötesinde, göçmen işçiler sorununa Fransız kamuoyunun dikkatini çekmek olduğunu yayınladıkları bildiri ile bir daha belirttiler.

Ancak sonucu ne olursa olsun 10 türk işçisi haklı dirençlerini kitlelere maletmeyi başararak demokratik mücadelenin en iyi örneklerinden birini şimdiden verdiler ve Samandağ belediye başkanından, sömürücü Fransız kapitalisti Bernard'a, işbirlikçi Fransız polisine, bölge yöneticilerine kadar işçi sınıfı düş

ÇUMİTAŞ İŞÇİLERİ MADEN-İŞ'E GEÇTİ

Tarsus ÇUMİTAŞ Biçer - Döver Fabrikasının 328 işçisinden 300'ü, geçtiğimiz haftaya DİSK'e bağlı Maden - İş sendikasına katılmıştır, Maden - İş sendikasına üye olan işçiler, işyerinde işverenin kurdurmuş olduğu Biçer - İş Sendikasından kendilerine bir hayır gelmeyeceğini anladıklarını, birkaç yıl önce, Maden - İş'e geçmede öncülük eden işçilerin işten koyduklarını, bu defa bir, lik içinde hareket ettiklerini, birliklerinin işverenin bütün çabalarına rağmen bozulmadığını söylemişlerdir,

300 işçinin patronun kurduğu sarı sendikadan ayrılarak DİSK'e katılması, Çukurova'daki işçi uyanışının yeni bir belirtisi olmuştur,

Bir sarı sendikanın daha ipliği pazara çıktı

M. A. Tuzcuoğlu nakliyat şirketinin Adana şubesinde çalışmakta olan işçiler sarı TUM-TIS (Türkiye Motorlu Taşıt İşçileri Sendikası)'den istifa etmişlerdir. TUM-TIS'in işkolu seviyesinde yapmış olduğu toplu sözleşmenin işçi aleyhine olduğunun bilincine varan işçiler, sarı sendika yöneticilerinin oyunlarını da basına yansıtmışlardır. İşçilerin bildirdiğine göre, Adana şubesinin sürdürmekte olduğu toplu sözleşme görüşmeleri uyuşmazlıkla sonuçlanmış ve uzlaştırma kuruluna gitmiştir. Ancak bu arada TUM-TIS genel başkanı Adana şubesine ve işçilere hiç haber vermeden işçiyi aleyhine uyuşarak işçilerin aleyhine hükümler taşıyan sözleşmeyi imzalamıştır. Bunun üzerine, Tuzcuoğlu'nda çalışan 68 işçi sendikadan istifa etmiştir. İşçiler kamuoyuna duyurularında şöyle demektedirler:

«Emekçiler, sermaye sınıfının planlarına karşı, bireysel değil toplumsal mücadele verme gerekliliğini duyarak örgütlenmişlerdir. Yöneticilerini kendi haklarını savunsun diye seçerler... Peylerinden gidilen yöneticilerin kendi haklarını savunacağı yerde işverenle işbirliği yaparak kendilerini aldattığı, hatta sattığı bir zaman sonra anlaşılabiliyor... Türkiye'de sermaye sınıfının varlığını bilen, ama temsil etmiş olduğu işçi sınıfından habersiz örgütlerden başkası beklenemez... Partilerüstü politika diyerek işçi sınıfını uyuttuklarını zannediyorlar. Bizim gibi aldatıldıklarını anlayan tüm emekçiler, onları bu politikalarıyla başbaşa bırakarak kendilerini gerçekten savunan örgütlerde buluşacaklardır. Tuzcuoğlu sarı TUM-TIS Sendikasından istifa ediyoruz ve onları kendi politikalarıyla başbaşa bırakıyoruz.

KİTLE muhabiriyle konuşan işçiler, «Türk-İş'in yetiştirmesi sarı sendikacılar bütün Çukurova işçisine yaptıkları gibi, bize de sormadan sözleşme imzaladılar, açıkça saattılar bizi. Yazın, yazın da bütün nakliyat, tekstil, gıda işçileri bütün işçiler öğrensin. Bizim halimizde ibret alsın, sarı sendikalara girmesinler DİSK'i desteklesinler, bizim yaptığımız hayata düşmesinler... Çukurova'nın gangster sendikacıları iyi bilsinler ki, işçinin parasıyla aldıkları katları, pasajları, arabaları ve sürdükleri payon sefalarını bir daha kolay kolay göremeyecekler. Çukurova işçisi artık uyanıyor. Onlara gereken dersi verecektir» demişlerdir.

Öteyandan, TUM-TİŞ'in Adana'daki diğer işyerlerinde de toplu istifalar beklenmektedir. TUM-TİS'den ayrılan işçiler DİSK saflarında örgütlenmek için çalışmalara başlamışlardır.

Adana'daki son işçi olayları, işçi sınıfı uyandıkça sarı sendikaların sonunun yaklaşmakta olduğunu bir kere daha göstermiştir.

kitle
haftalık gazete
Yıl:, 1 Sayı: 12
11 Haziran 1974
150 Kuruş

Hükümeti düşürme çabaları sürüyor

Anti - demokratik sömürücü güçlerin hükümeti düşürme çabalarının yeni bir örneği Milli Eğitim Bakanı hakkında verilen gensoru önergesi oldu.

Bilindiği gibi Milli Eğitim Bakanı, öğretmen kıyımını durdurmağa çalışmış, fikirlerinden ötürü gadre uğrayan öğretmenlerin mağdiyetlerini kaldırıcı veya azalıcı bir tutuma girmiştir.

Türkiyedeki finans kapital - tefeci bezirgân ittifakının MSP içindeki bir uzantısı olan 20'ler siyasi affı engellemeğe çalışırken, bakanın da kellesini istemişlerdi,

Şimdi, egemen güçler son gensoru önergesiyle yeni bir provokasyona girişmişlerdir. Eğer MSP'deki yirmiler kendi yanlarında oy kullanırlarsa, hükümetin düşmesi artık bir gün meselesi haline gelecektir.

Bu olay atlatılsa, yarın bir yenisi çıkacaktır. Bu olayın ve bundan sonrakilerin önemli olan yanı, MSP'nin örgüt olarak nasıl tavır göstereceği, MSP yönetiminin 20'lerin hakim olup, parti disiplinini işletip işletemeyeceğidir. 20'lerin partiyi disiplinine uyup uymayacakları bu olayda, kısa sürede ortaya çıkacaktır.

Eğer MSP içindeki 20'ler diye bilinen kanat, parti disiplinine aykırı davranarak muhalefetle birlikte gensoru önergesini destekler yönde oy kullanırsa, CHP «kelle verme» tutum ve eğilimi içine girmemeli, bu konuda tavizsiz ve tutarlı olmalıdır.

Sosyalist Parti için göreve...

Emekçi halkımızın demokratik özlemlerinin bir yansıması olan 14 Ekim seçimlerinden bu yana sekiz ay geçmiş durumdadır.

Şurasını tekrar tekrar belirtmeliyiz ki, işçi sınıfımız, halkımızın kurtuluş yolunu sosyal demokraside gördüğü için CHP'ye oy vermiş değildir. Gerek işçi sınıfımız, gerekse yüzbinlerce sosyalist, 14 Ekim'de bir Sosyalist Parti olmadığı için, demokratik cepheyi güçlendirmek, gerici hakim sınıfların tahakkümünü geriletebilmek için CHP'yi desteklemiştir. Ve sosyal pratik, işçi sınıfı sosyalizminin tavrının doğru olduğunu, hiç bir itiraza yer bırakmayacak şekilde ispatlamıştır. İşçi sınıfı sosyalizmi seçimlerde CHP'ye oy vermek önersini getirdiği zaman, hatta daha önce, Sosyalist Partinin acil gerekliliğini, sosyalizmin bağımsızlığı açısından birincil şart olarak öne sürmüştü.

Seçimlerden bu yana ortam nisbeten demokratikleştiği işbaşında sosyal demokrat eğilimli bir hükümet bulunduğu halde, Sosyalist Partı hâlâ kurulmamıştır. Bu durum Sosyalist hareket açısından bir gecikme, bir kayıptır. 1971 öncesi dağınıklığının önemli bir rol oynadığı bu ciddi eksikliği gidermek hepimizin artık kaçınılmaz birinci ödevidir.

KİTLE Gazetesi, Sosyalist Parti kurulmadan önce, geçmişte çeşitli eğilimleri temsil etmiş sosyalistler arasında bir diyalog kurulmasını ve «optimum» noktalarda görüş birliğine ulaşılmağa çalışılmasını gerekli görmüştü. Geçmişin irdelenmesinin, eleştiri ve özeleştirinin daha özgür bir ortamda yapılmasının adımlarından biri olarak, o günlerde, önümüzde genel af kanununun gerçekleşmesi duruyordu. Bu bakımdan KİTLE Gazetesi, parti savsaklayıcılarına olduğu kadar, partiyi kaptı kaçtıya getirmek isteyen eğilimlere, veya iyi niyetli aceleci isteklere de karşı çıkmıştı. Ama bilindiği gibi, hakim sınıfların faşist istekleri ve manevralarıyla siyasi af gerçekleşmemiştir.

Bu durumda, Sosyalist Partı'nın hâlâ geciktirilmesi, bilmmeyen bir tarihe ertelenmesi, diyalogların ancak o zaman başlatılması vb. gibi görüşler, artık bir «iş yapmama» bahanesinden öteye gidemez. Kitlelerin yükselen devrimci potansiyeli ve dinamizmi, sosyalistlerin aylarca oturup beklemesini, tartışmayla vakit geçirmesini bekleyemez.

Artık işçi sınıfı sosyalizminin bağımsızlığının somutlanması bir gün dahi geciktirilmemelidir. Şüphesiz ki pek çok sorunlarımız ve güçlüklerimiz vardır, hareketimizin DEVRİMCİ Birliğinin güçlenmesi, işçi sınıfımızın Türkiye halkına örgütsel bakundan öncülük etmesi için önümüzdeki yol çetindir, sarptır. Ama bugün, Türkiye İşçi Sınıfının bağımsızlığının en ödenek somutlanma noktası, İşçi Sınıfının Sosyalist Partisi'dir. Bu şereflı uğraşta tüm işçi sınıfı devrimcilerine, yüreğiyle bileğiyle, aklıyla, olanca enerjisiyle görevi düşmektedir.

kitle

Siyasi cinayetlere bir yenisi daha eklendi

Sermaye ve mağalarının siyasi cinayetlerine bir yenisi daha eklendi. Neşet Danış adındaki Orman Mühendisi Türkiye'li bir yurtsever, Hamburg İşçi Cemiyetleri kongresinde, Türk - İş ve konsolosluk temsilcilerinin ve Alman Polisinin gözleri önünde, yakalarında MHP rozeti taşıyan komandolar tarafından linç edilerek öldürüldü. Bir süre önceye kadar, işçilerin bilincini saptırmayı, bilinçlenmelerini engellemeyi amaçlayan sermaye yanlısı bir yönetim elinde bulunan İşçi Cemiyetlerinin, 21 Nisan'daki kongresinde bilinçli işçi temsilcilerinin ve sosyalistlerin yönetimi alacaklarını gören yetkililer, kongreyi iptal ettirmişlerdi. Neşet Danış bu kongrede ilerici delegeler arasında dik katı çekmiş ve yaptığı konuşmada, Cemiyette oynanan oyunları, konsolosluk ve işçi temsilcilerinin yolsuzluklarını gözler önüne sermişti. Yönetici klik, kongreyi iptal ettikten sonra, gizlice bir kongre toplamaya kalkıştı Ancak, bu kongrenin toplanacağı yeri ve zamanı haber alan işçiler ve devrimciler kongre günü salonun kapısında toplandılar.

Sermaye bellirdi almıştı. MHP rozetli komandolar, aynı Türkiye'deki benzer olaylarda görülüdüğü gibi kapıları tutmuşlardı. Devrimci işçiler, bu arada Neşet Danış kongre salonuna alınmak istenmedi. Çıkan tartışma sırasında, Komandoların Neşet Danışın üstüne saldırdıkları görüldü. Alman polisi olaylara seyirci kalırken, Türk - İş ve Konsolosluk temsilcilerinin, «Allah için vurun komünistlere» diye katilleri teşvik ettikleri görülüyordu. Resim çeken gazeteciler, olaylara tanık olan ve Alman adli mercilerine müracaat eden bir Alman avukat da tehdit edildiler Neşet Danış koma halinde kaldırıldığı hastahanede öldü.

Bu olay, hiç bir şekilde örtbas edilemeyecek siyasi bir cinayettir. Bu siyaset cinayete bazı resmi yetkililer de en azından olaylara müdahala etmeyerek katılmışlardı.

Olay, Almanya'da ve Türkiye'de yankılar yaratmaya ve «ödeşet verici» olarak nitelenmeğe devam ediyor. Bu arada Türkiye'ye gelen Danışın eşinin başvurduğu Çalışma Bakanı Öndar Sav, olayı tahkik edeceğini bildirdi.

Almanya'da işlenen bu cinayet, sermayenin cinayetlerinin ne ilki ne de sonuncusudur. İşçi sınıfı bilinçlendikçe, sermayenin içine düştüğü bunalım ve panikle birlikte, bu türden olaylar da yoğunlaşacaktır.

Yurt içindeki ve yurt dışındaki demokratik ve yurtsever güçler bu siyasi cinayetlerin maşalarını ortaya çıkarmak için bütün güçlerini seferber etmeli, sermayenin cinayetlerine dur demek için güçbirliği yapmalıdırlar. Bu siyasi cinayetin tüm sorumlularını, hangi mevkilerde olurlarsa olsunlar bulup çıkarmak hükümetin görevidir. Bu görevden yan çizme, hükümetin demokratik görünüm ve eğilimini ciddi şekilde gölgeleyecektir.

Petrollerimiz mutlaka millileştirilmelidir

Geçtiğimiz hafta içinde Mobil ve BP Petrol şirketleri, hükümetin istedikleri zammı vermediği gerekçesiyle ham petrol ithalatını durduracaklarını açıkladılar. Türkiye'ye ham petrol getirmekte olan bir tanker de, şirketlerin emriyle geri döndü.

Siyasal ve ekonomik bakımdan çalkantılı bir dönem yaşanmakta olduğu şu günlerde, özel likle çiftçinin motorin ihtiyacının artacağı ve Yunanistan'la Türkiye arasında Ege'de petrol arama konusunda anlaşmazlığın sürdüğü bir dönemde ABD ağırlıklı bu iki çokuluslu şirketin aldığı karar, «siyasal bir karar» olarak nitelendi ve kamuoyunda önemli yankılar uyandırdı.

Hükümet, aynı zamanda ATAŞ rafinerisinin yüzde 70 hissesine sahip bulunan bu iki şirkete tebligat yaparak normal ithalata devam etmedikleri takdirde haklarında Petrol Kanununun 85. ve 132. maddelerinin uygulanacağını bildirdi, Bu maddelere göre, Hükümet, gerek görürse ATAŞ rafinerisini işletme hakkına yani bu tesise el koyma hakkına sahip.

Enerji Bakanı'nın, şirketlerin kararı hakkında «Yanlış zaman da yanlış karar aldılar» şeklinde konuşması da eleştirildi.

Gerçekte ortada yanlış zamanda alınmış yanlış bir karar yoktur. ABD ağırlıklı iki çokuluslu şirket tarafından karar son derece bilinçli ve zamanı kullanarak alınmıştır. Türkiye'de, finans kapitalin ve yabancı ağababalarının bir türlü sınamadıkları, kuşku duydukları - kendi sınıfsal sınırları içinde bile kalsa - demokratik eğilimli ve «tekelci sermayeyi kuşatma»ya yönelik bir dizi ekonomik tedbir peşinde olan bir hükümet vardır. Bu hükümetin «tekelci sermayeyi kuşatma»da başarılı olamayacağı, sınıfsal yapısının buna elverişli olmadığı, ancak anti - monopolist sermaye kesimlerinin ve küçük burjuvazinin çıkarlarını bir ölçüde korumak, iktidar ortaklıklarını sağlamakla yetineceği, çabaların buna yönelik olduğu emperyalist güçler ve yerli ortakları tarafından da bilinmektedir. Ancak finans kapital bu yapıda bir hükümmete demokratik özgürlüklerin bir nebze de olsa genişlemesine, kitlelerin örgütlenme olanaklarının artması na bile tahammüllü değildir. Öteyandan hükümetin Ege'de petrol aranması konusunda Yunanistan'a karşı uyguladığı gürültüsüz ama tavizsiz politika daha başta ABD emperyalizmi olmak üzere, emperyalist güçleri bu arada da bazı dev petrol şirketlerini rahatsız etmiştir. Dev petrol şirketinin kararı, —bu kararın siyasal yönünün olmadığını ne kadar iddia ederlerse etsinler— hükümmete ve hükümetin dış politikasına karşı yerli büyük sermaye doğrultusunda alınmış bir karardır.

İki petrol şirketinin ortak olduğu rafinerinin devlleştirilmesi ve ithalat - ihracat belgelerinin iptal edilerek TPAO'ya verilmesi, atılması gereken ilk adımdır, Bundan sonra Petrol ve Maden kanunlarının değiştirilmesi ve doğal kaynakların devletleştirilmesi konusu bir kere daha acilen gündeme girmektedir,

Yiğitlik, bilim ve bilinç

Dr. Ziya Oykut

Sosyalizmin gönüllü neferlerinde öncelikle bulunması gereken vasıfların başında yiğitlik ve fedakârlık gelir, ama yiğitlik ve fedakârlık mutlaka bilimle tahkim edilmiş olmalı; bir sosyalistteki zorunlu inanç unsuru, soyut bir inanç değil, bilimsel. likten temel alan bir inanç niteliğini taşımalıdır. Bir sosyalist bilime inanır. Yani bilime sahiptir. Bilime inanmak demek İŞÇİ SINIFI düşüncesine inanmak ve sahip olmak demektir; İşçi sınıfına inanmak demektir. İşçi sınıfı öncülüğündeki kitlelere inanmak demektir. Bilim ve inanç unsuru ancak bu şekilde kaynaşabilir.

İşte sosyalizmin neferinde mutlaka bulunmasın elzem olan yiğitlik ve fedakârlık, bilinçli bir inancın yankısı olduğu zaman işçi sınıfı yolunda en verimli hâle gelebilir. Bilimle bütünleşmeyen, bilimi rehber almayan her türlü cesaret, her türlü fedakârlık yanlış yollara, hatalı ve zararlı tutumlara açıktır.

Sosyalistlerin taşıması gerekli olan başlıca vasıflardan yiğitlik ve bilim ancak ve ancak kollektif düşünce ve davranış şeklinde somutlandığı zaman, işçi sınıfı sosyalizminin gelişmiş militanlığından *sözedilebilir. Bireysel yiğitlikler, ya da, bireysel bilimselliklerin çoğu kez, bir işe yaramaz, yaramadığı gibi zararlı da olur. Bilimle yiğitliğin, fedakârlığın birleşmesi bizi ancak tek bir doğruya götürür: İşçi sınıfının kollektif ruhuna, demokratik disiplinine*

İşçi sınıfı sosyalistlerinin bilinçleri mertlik, dürüstlük, yiğitlik ile bilimin, kollektif ve çelik disiplin altında, *kollektif düşünce - davranış bütünlüğü halindeo somutlanmasıdır.*

İşçi sınıfı neferi için, işçi sınıfı gönüllüsü için bilinçli olmak, sadece bilgili olmak, ya da sadece yiğit olmak değildir, veya hem bilgili hem de cesur ve fedakâr olmak da değildir. Bilinçli olmak, bilim ile yiğitliği, bilgi ile inancı, kollektif düşünme ve davranma halinde uygulamaktır; bir başka deyimle, bireycilikten uzak durmaktır, bireyciliğe karşı mücadele etmektir.

Sosyalist mücadelede bilim dışına, yani işçi sınıfı dışına düşüldü mü, yanlışlıkların ve zararların ardı arkası gelmez. İşçi sınıfı dışına düşmek nedir? İşçi sınıfını tanımamak, onun devrimciliğine inanmamak ya da sadece lâfta inanmak. Köylülüğün ya da gençliğin işçi sınıfından daha devrimci olduğunu ileri sürmek veya söz olarak böyle söylenmese bile fiilen öyle davranmak. İşçi sınıfı gelişiminin gerisinde (yani sağında) kalmak veya emekçi halk gelişiminin şartlarını değerlendiremeyip, sol sapmaya düşmek, ya da küçük burjuva yollarıyla «sonuç» aramak... Reformizm, revizyonizm, kuyrukçuluk gibi uzlaşmacılığa düşmek... Bütün bunlar işçi sınıfı dışındaki yollardır. İşçi sınıfı yolundan sapmaktır.

Emekçi halk hareketinin, işçi sınıfı sosyalizmi öncülüğünde merkezileşmesinin sancılarını yaşadığımız şu dönemde, «devrimciyim», «sosyalistim» diyen her çevre, her kişi geçmişteki ve şimdiki tutumlarını yeni baştan gözden geçirmek zorundadır. Türkiye'nin yapısını, demokratik halk hareketinin gelişim düzeyini, yeniden dikkatle gözlemek zorundadır. Kendi tutum ve davranışlarının işçi sınıfı sosyalizmine ne ölçüde uyduğunun veya uymadığının sağlıklı bir muhasebesini yapmak zorundadır. Dinamik gençlik kesimlerinin, devrimci köylü unsurlarının işçi sınıfı otoritesi olmadan neyi nereye kadar götürebileceklerinin yakın geçmişteki somut pratik deneylerle iyice anlaşılması gereklidir. Öte yandan pratik tarafından defalarca mâhkûm edilmiş ve saf dışı bırakılmış uzlaşmacı eğilimlerin canlanma çabalarının nasıl etkisizleştirilebileceği düşünülmelidir. Sosyalistler içindeki örgütsüzlük anarşisi, ve keşmekeşin, dükkâncılığın, hizipçiliğin, entellektüel kulüpçülüğünün veya kafadar çetecilliğinin, ahbap çavuş tekkeciliğinin işçi sınıfı tavrı, teoride ve pratikte asla bağdaşmayacağı artık anlaşılmalıdır. Hareketin devrimci prensipler üzerinde nasıl merkezileşeceği, işçi sınıfı sosyalizminin, nasıl güçlenip, harekete damgasını basacağı tartışılmalıdır. Bunun yöntemleri, çareleri üzerinde kafa yorulmalıdır. Bütün bunlar, hareketimizin gerekleri arasında, yani kadroların merkezî disipline ulaşması, sosyalizm ile işçi sınıfı hareketinin kaynaşması çabalarındaki başlıca sorunlarımız olarak yer alıyor.

Yiğitlik ve fedakârlık olmadan başarı sağlanamaz. Bu kesindir. Ama bilim olmadan yiğitlik ve fedakârlık da heder olur. sorası kesin ki, ne fedakârlıktan, ne bilimden vazgeçilebilir. Bu ikisinin bütünleştiği nokta ise, bilinçtir, yani kollektif düşünce davranış birliğidir. Bu bütünlüğün somutlandığı en yüksek düzey ise işçi sınıfının siyasi örgütüdür.

Ve bir sosyalist için ancak işçi sınıfının neferi olmak şereftir. İşçi sınıfının neferi olmak ise, işçi sınıfı sosyalizminin, İşçi Sınıfı Partisinin neferi olmaktır, onun çatısı ve bayrağı altında toplanmaktır.

Özgürlük ve demokrasi için örgütlü mücadele

Ahmet Kaçmaz

Halkımızın, bilinçlenme yolunda günden güne almış olduğu merhalelerden ürken demokrasi ve özgürlük düşmanı egemen sınıflar, tahakküm ve zorbalıklarını yürütebilmenin, karşılarındaki emekçilerin örgütsüz ve dağınık olmalarıyla mümkün olabileceğini gayet iyi biliyorlar. Halkımızın demokrasi ve özgürlük mücadelesinde yol almasını mümkün kılacak, nâbeden demokrat ve özgürlükçü bir hükümeti alaşağı etmek için çevirdikleri bizans artığı tefeci - bezirgân entrikaları bundandır. Üzerlerine besleme komandolar saldırtarak, kendilerini savunma zorunda bıraktıkları sosyalist ve yurtsever gençleri, yanlışlığı hem teoride hem pratikte açıkça ispat edilmiş olan eylemlere kışkırtarak, yeni bir faşist terör denemesi için ortam yara tılmasının özlemini çekmeleri bundandır. Özgürlük ve demokrasi mücadelesinin kalıcı mevziler kazanmasının, yurtsever ve emekçilerin örgütlü dayanışmasıyla mümkün olduğunu bilddiklerinden, 71 sonrası zılgıt döneminden yararlanarak, özgürlük ve demokrasinin özü de mek olan örgütlenme ve dayanışmayla ilgili anti - demokratik kanunları olup bittiye getir meleri bundandır, ilh...

Ve egemen güçler emekçi halka karşı o acımasız gerici savaşlarını sürdürürken kendi içlerinde de boş durmuyorlar. Alabildiğine örgütlenip «safları sıkı pekiştiriyorlar». İşçi, özünde «Halk ve demokrasi düşmanı cephe» demek olan «Milliyetçi cephe» teşkiline kadar götürüyorlar.

Şu halde halkımızın başta gelen görevi, özgürlük ve demokrasi mücadelesinin esasını meydana getiren örgütlenme ve güç birliği çalışmalarında önüne çı kartılan zorluk ve saptırmalarla savaşmak olmalıdır.

Bugün halkımızın örgütlenme derecesi, 960 önceleriyle kıyaslandığında bir hayli yol alınmış olduğu gerçeğine rağmen, itiraf etmeliyiz ki bir hayli düşük seviyededir. Bunun en önemli kanıtlarından biri de şüphesiz, işçi sınıfımızın halen siyasal bir örgütünün bulunmamasıdır. Bir diğer önemli kanıt da hâkim sınıflar domuz topu gibi örgütlü ve birlik halinde oldukları halde emekçi ve yurtseverlerin bu birlik ve beraberlikten yoksun olmalarıdır.

Böyledir diye bezginliğe ve umutsuzluğa kapılmak kimsenin aklından geçmez. Zaten hayat kendini dayatmakta ve mücadelemiz her geçen gün daha geniş boyutlara ulaşmaktadır. İşçi sınıfımız, büyük bir ihtiyaç ve istekle beklediği siyasal örgütüne kavuşacaktır. Anti demokratik ve faşizan baskılara karşı demokrasiden yana sınıf ve tabakaların güçbirliği oluşturmaları çalışmalarına başlanmıştır.

Evet, siyasal iktidar nâbeden demokrat ve özgürlükçüdür. Faşizm, finans - kapitalin eli sopalı en gerici tahakkümü olarak mevcut değildir. Ama faşizan eğilimler ortadadır ve karanlık bastığında fenersiz yakalanıp ah-u vah etmenin hiç bir şeye yaramadığını sosyal pratik öğretmiştir. Emekçi ve yurtseverlerin sınıf, zümre ve kitle örgütlerinin en geniş ve kapsamlı güçbirliğini sağlayacak her teşebbüs olumludur. Başlangıçta güçbirliğinin demokrasiden yana güçlerin tamamını kucaklaması temin edilmeyebilir. Önemli olan böyle bir adımın atılmış olmasıdır. Adımı atan örgütler, faşizan baskılara fiilen maruz kaldıkları halde provokasyona kapılmayıp sabırlıca doğru devrimci yolu seçmişler; kendilerine yapılan baskıların bütün halkımıza uygulanan anti demokrasinin bir parçası olduğu bilincine vararak başarının *bütün halkla birlikte* verilecek demokrasi mücadelesiyle mümkün olabileceğini anlamışlarsa, güçbirliği cephesinin diğer örgütleri bu tutumu hoşgörüden de öteye olumlu karşılamalı ve güçbirliğine katılmada mütereddit veya olumsuz tavır alan örgütleri ikna etmeye çalışmalıdırlar.

Öte yandan «İşçi sınıfının siyasal örgütünün öncülüğü olmadan demokrasi veya güçbirliği cephesi kurulamaz.» Genel doğrusunu toplumumuz şartlarından soyutlayıp şablon bahaneciliği yapmak, en hafif deyimle işi savsaklamaktır. Çünkü, işçi sınıfımızın siyasal örgütü hâlâ nüz kurulmamış olsa bile ülkemizde sosyalizmin bir geleneği vardır ve en önemlisi, örgütler arası bir dayanışmanın kurulmasını, çıkarları demokrasiden yana olan sınıf ve tabakalara hayatın kendisi dayatmaktadır. İşçi sınıfının siyasal örgütü yok diye demokrasi mücadelesi oluruna bırakılamaz. Zaten sosyalist partinin kurulması bazıları öyle «uygun» bulduğu veya istediği için kal-u belaya ertelenmiş değildir. Kurulur, gelir, demokrasi ve özgürlük cephesi içindeki yerini alır. Hurufilik yapıp, kelimelerle oynamak devrimcilik değildir. İşçi sınıfının, siyasal örgütü öncü olmamış diye varsın adı «cephe» olmasın. Önemli olan, özel çıkar ve istemleri farkliliklar gösterebilecek sınıf ve tabakaların genel çıkar birliğinde, yani demokrasi ve özgürlüğün sınırlarının geniş letilmesinde *topluca davranmaları* yolunda atılan bilinçlenme ve örgütlenme adımlarıdır.

Kaldı ki doğru davranış böyle bir güçbirliği oluşturulmasına karşı çıkmak değil, tersine, hem de ayrı gerekçe ile en kapsamlı ve güçlü bir şekilde örgütlenmeyi sağlamak için çaba göstermektir. Çünkü bütün bu çabalar ve, demokrasi ve özgürlük mücadelesinde atılacak somut adımlar, sosyal pratikte işçi sınıfının siyasi partisinin ek sikliğini ve kendisine duyulan ihtiyacı daha da açığa çıkaracak, zaten gündemde olan partinin teşkili için harcanan çabaların daha bir yoğunlaştırılması bakımından, işçi sınıfı sosyalist leri için olumlu rol oynayacaktır. Bu madalyonun bir yüzüdür.

Demokratik örgütlerin ve temsil ettikleri sınıf ve zümrelerin mücadeleyi güçlü bir şekilde yürütebilmelerinin, işçi sınıfının politik örgütüyle birarada, omuz omuza olmalarıyla mümkün olabileceği hususu ise madalyonun öbür yüzüdür. Yani sosyalist partinin mücadele içinde varlığı, diğer örgütlerin temsil ettikleri zümre ve sınıfların, amaçları doğrultusunda kalıcı mevziler elde etmeleri için elzemdir. Zaten bunun böyle olduğunu demokratik örgütlerin yönetiminde bulunan yurtsever ve devrimci kadrolar gayet iyi biliyorlar ve kendilerini sosyalist partinin kurucuları yerine koymadan, alçak gönüllülükle, tabanlarıyla aralarındaki diyalogu muhafaza ederek hayırhah tavırlarını alıyorlar. Aralarında bazıları, yanlış değerlendirme sonucu değilse, kasıtlı olarak işçi sınıfının politik örgütlenmesini geciktirmek amacını güden ve «sosyalist parti kurulu. şu için olumlu tavır almanın, tabanla yöneticiler arasında bir uçurum meydana getireceğini» bahane eden tavırlarla demokrasi mücadelesinden yan çizeler de, yöneticilerine yüklediklerini görevlerin bilincinde olan «tabanları», işçi sınıfının siyasal örgütünemesi doğrultusunda olumlu ve hayırhah tutum alan yöneticilerin ardında olduklarını göstereceklerdir, yan çizenleri ise ne tabanları mazur görecek tir ne de işçi sınıfı.

Sahibi: *Dr. Ziya Oykut* / Sorumlu Müdür: *Orhan Doğançay* / Yönetim yeri: *İstanbul* Başmuşahip Sok. Tan Ap. 10/11 — Cağaloğlu. *Ankara:* Menekşe Sok. 16/13 - Demirtepe. *İzmir* : Gazi Bulvarı 1336 Sok. Kat 2/6 / Abone şartları : Yıllık 50, Altı Aylık 30 lira Dış ülkeler için iki katı / Dağıtım: Hür Dağıtım. *Dizgi - Baskı : Murat Matbaacılık / Baskı Tarihi 9.6.1974*

Tarih ve Devrim Yayınevi
Dr. Hikmet Kıvılcımlı
Diyalektik Materyalizm
Valde Camii Sok. 47/12 — Aksaray

Narodnikler ve sonrası...

Kökeni, 1825'de Dekabristler adı verilen bir ihtilalci gruba kadar uzanan ama özellikle 19 ncu yüzyılın ikinci yarısında dönem dönem etkili olan Narodnik akımına, daha önce Popülizm konusunu ele aldığımızda değinmiştik. Bu burjuva — küçük burjuva çizgisi ilgiyle izlenmesi gereken bir süreç göstermiştir.

Lenin sol sapmanın, *«İşçi sınıfının oportünist günahlarından»* doğduğunu söyler. (Bir Çocukluk Hastalığı) Gerçekten de işçi sınıfı sosyalizmi güçlendikçe bu küçük burjuva akımının etkisi azalmış, bu çizgideki pek çok yiğit ve fedakâr unsur zamanla küçük burjuva safları terkederek, işçi sınıfının saflarına katılmışlardır. (Bilindiği gibi, Lenin'in ağabeyi de bir terörist idi ve Çar hükümeti tarafından idam edilmişti.

Lenin'in toplum olaylarıyla çocuk denecek yaşta ölgülenmesinde ağabeyinin etkisi ve onun idam edilmesi de rol oynamıştır. Fakat Lenin büyüdüğünde ağabeyinin aksine, küçük burjuva yolunu izlememiş, gençlik yıllarından, üniversite çağından itibaren işçi sınıfı yolundan bir an olsun ayrılmamıştır.) Ama Lenin' in önderliğindeki işçi sınıfı hareketi, terörist saflardan, doğru devrimci çizgiye bir çok militan kazanmış ve işçi sınıfı yoluna giren pek çok eski popülist, yeni proleter sosyalist militan, profesyonel devrimciler örgütünün omurgası içinde yer almışlardır.

Sol sapmanın, sağ sapma karşısında bir başka uç olduğu, sağ sapmanın güçlendiği yerde, pek çok yiğit unsurun, işçi sınıfı yolunu o sağ sapma zannederek, heyecan ve atılganlıkla sol uca savrulduklarını dünya pratiğinde defalarca denenmiş bir gerçektir. Zaten «işçi sınıfının oportünist günahları» sözü de bu gerçeği dile getirir.

Ama buna rağmen işçi sınıfının devrimci çizgisi, yeryüzünde küçük burjuva sol sapmacılığına karşı yogun bir ideolojik mücadele vermiştir. İşçi sınıfı hareketinin güçlenmesiyle, proletarya sosyalizminin harekete damgasını basmasıyla, sol sapma gücünü yitirir.

Proletarya devrimcliğinin bu küçük burjuva devrimcliğine karşı verdiği ideolojik mücadelenin ürünleri ve orada söylenen sözlerin, yapılan tahminlerin doğruluğu, aradan geçen bunca zamana rağmen hâlâ capcanlı ve tazedir. Çünkü hangi biçim ve şart altında olursa olsun, sol sapmalar birçok ortak karakter taşımaktadır.

Birinci Narodnik Kuşağı:

Genel olarak Narodnik (Halkçı) akım adını alan bu küçük burjuva popülizmi, Çar II. Alexandr zamanında. 1860'larda bir fikir akımı olarak ortaya çıkmıştı. Bu hareketin teorisyeni olan Lavrof (1823 — 1900) devrim hareketine girişilmeden önce halkın «eğitilmesi» yolunda çaba gösterilmesini savunuyordu. Bu akım kendisine aristokrat ve burjuva sınıfından genç ve iyi niyetli bir çok taraftar buldu. Çünkü ülkücü burjuvalar, romancı Uspenski'nin eserlerinden köylülerin nasıl yoksul bir hayat yaşadıklarını öğrenmişler, köylüleri «eğitmek» için köylere yayılmışlardı. Burjuvaların ve küçük burjuvaların, büyük bir heyecanla ve iyi niyetle katıldığı Birinci Narodnik hareket «Çarlık idaresini «devirmek, toprak sahiplerinin topraklarını topraksız ve az toprallı köylülere dağıtmak istiyorlardı. Ayrıca Rusya'da kapitalist ilişkilerinin gelişmesi zorunluluğunu inkâr ettiklerinden başlıca devrimci güç olarak işçi sınıfını değil, köylülüğü görüyorlar, tarımsal komünü sosyalizmin çekirdeği sayıyorlardı. Popülistler bu düşüncelerle köylere gittiler ve köylüyü «uyandırmak» bu görüşleri köylüye benimsetmek istemişler, «halkın bağrına» inmişler ama köylülerden hiçbir destek görmemişlerdi.

Bu umutsuzluk pek çok gencin «devrimci mücadeleden» vazgeçmesine yol açarken, kalanlar da iki kola ayrıldılar Bir kol sağlıksız bir hareket olarak zamanla sönüp gitti, diğer kol arasında olan yurt dışındaki popülistler ise bir araya gelerek İsviçre'de bir gazete çıkardılar. (Narodnaya Diyelo — Halkın Davası). Kendilerine «Popülist Sosyalistler» adını veren bu grup 1870 yılı başlarında Uluslararası Emekçiler Birliği (Birinci Enternasyonal)ın Rus şubesi haline geldi. 1870 yılındaki genel kurulda Marx bu şubeyi temsil etmek görevini üstlendi. Rus şubesi üyelerine yazdığı mektupta, Marx «Genel Kurulda temsilciniz olmak teklifini şerefli bir görev olarak kabul ediyorum» demektedir. Bu grup, üyeleri Marx'ı, anarşist - bakuninistlere karşı giriştiği mücadelede desteklemiş, Enternasyonal çizgisinin devrimci militanları ve propagandacıları olmuş. Rus devrimci hareketi ile Avrupa işçi sınıfı hareketi arasında sağlam bağlar kurmağa çalışmışlardı.

Böylece saman alevi gibi parlayan ve bir süre etkili olan Narodnik hareket 1870'lere varırken sönmüştü.

İkinci Narodnik Kuşağı: Halkın Azmi

Tarihte Narodniklerin ikinci kuşağı diye anılan Narodnaya Volya (Halkın Azmi) grubu, aynı adlı bir gizli derneğe, «Çar'ın kişi saltanatı» ile mücadele etmek üzere kuruldu. Böylece narodnik akım yeniden ve bolirginleşmiş terörist - anarşist kimliğiyle ve pek çok yeni elemanla canlanıyordu. Çar II Alexandr'ın popülist teröristler tarafından öldürülmesi ile Çarlık polisi bu dernek üyeleri üzerine şiddetli bir baskıya girişti (1881) Böylece dernek üyelerinden çoğu bu baskılardan yılarak, Çarlığa karşı mücadele etmekten cayıp, «Çarın kişi saltanatı ile uzlaşmayı» önerdiler. Daha sonra bunlar liberal popülistler haline dönüşerek, yani ihanet ederek, Rusyanın en gerici kesimlerinden olan zengin köylülerin (kulakların) çıkarlarını savunmağa başladılar. Böylece İkinci Popülist hareketi de pek çok yiğit unsurun ölmesiyle, heder olmasıyla, kaypak ve ürgeti unsurların ise hainleşmesiyle söndü. Ve «Halkın Azmi» iki - üç sene sürdü.

Sosyalist Devrimciler :

Narodniklerin bir başka özelliği de tarih sürecinde, —işçi sınıfı hareketi iyice güçlenene kadar— batıp batıp çıkmaları, yenilgide yiğit militanlarını kaybederken, çok sayıda gevşek unsuru uzlaşıp, mücadeleden caymağa veya karşı - devrime kaptırmasıydı. Ayrıca, her küçük burjuva hareket gibi, bunlar da boyuna bölünüyordu.

Narodnizmin üçüncü kez dirilmesi yirminci yüzyılın başlarına rastlar. 1902'de ayakta kalmış ve yeni elemanlarla beslenmiş pek çok popülist grup ve yuvaların birleşmesiyle Sosyalist Devrimci Parti kuruldu. Tarihte kısaca SR'ler diye bilenen bu eğilim başlangıçta işçi sınıfı ile küçük toprak sahipleri arasında sınıf ayrımı gözetmiyor, sınıf farklarını ve köylüler arasındaki sömüren, sömürülen sınıf çelişkilerini, hafifseyip, uzlaştırmağa çalışıyor ve işçi sınıfı öncülüğünü kabul etmiyordu. SR'lerin çizgisi başlangıçta popülizm ile revizyonizm bir karışımıydı, SR'ler aynı zamanda bireysel terör girişimlerinde bulunuyordu. Proletarya sosyalizmi o yıllarda bu küçük burjuva devrimciliğine karşı ısrarlı bir mücadele vermiş ve böyle tedhiş hareketlerinin işçi sınıfına zarar verdiğini partinin ve Lenin'in ağzından defalarca söylemişti. SR'leri kararsız ve bilim dışı bir ideolojiye ve politikaya sahip olmaları, partilerinde örgütlenme ve birlik bulunmaması, akıbna eserin dileğini yapması, merkezi disiplinden uzak, ahbap çavuş ve kafadar gruplarınca yönetilen bireysel terör hareketlerine basvurmaları, işçi sınıfı ile liberal burjuvazi arasında bocalamaları bir tarihsel gerçekti. SR'lerin köylülük içindeki sınıf farklarını ve uzlaşmaz çelişkileri kabul etmemeleri SR'lerin kaypak ve kararsız tutumlarının nedenlerinden biriydi. Partinin sağ kanadı 1905 devrimi sırasında ayrılarak bir burjuva partisi olan Kadet' lere benzer bir parti kurdu. (ve Stolipin istibdadına hizmet etti) Sol kanat ise, yarı anarşist «maximilyen» birliğini meydana getirdi. Zamanla bu terörist kanat da militan unsurlarını yitererek, varlıklı köylülerin paraleline girdi. SR'ler işçi sınıfı hareketini sürekli baltalayarak, ona saldırarak karşı - devrimci bir çizgiyi sürdürdüler, devrimden sonra bile, iç savaşta karşı - devrimci beyaz rusularla birleştiler.

Bu partinin kurucusu olan Viktor Mihayloviç (1876-1952) adlı SR'in hayat hikâyesi SR'lerin gelişi çizgisini en iyi dile getirmeğe yeter. Mihayloviç, SR'lük ten sonra «barışçı sosyalist» olmuş 1917'de iyice karşı - devrim cephesine gitmiş, devrimin yerleşmesi üzerine batıya sığınarak, 1952'ye kadar yaşamıştır.

Proletarya sosyalizminin SR'lere ve onların şahsında anarşizme - terörizme karşı verdiği mücadelenin esaslarını ileride ele almamız gerekiyor.

Oya Baydar

Sosyalist olmak

Sosyalist olmak gerçekten güç iş. Sosyalist toplum kurulduktan sonra bile sosyalist insan öyle kolay oluşmuyor, yetişmiyor. İnsanın, sınıflı toplumun biçimlendirmesinin, içine yerleştirdiği bireyci özden kurtulması kolay olmuyor. Ve sosyalist insan sosyalist toplumu devralmadıkça, sosyalist insan yetişmedikçe aksak ve eksik birşeyler kalıyor...

İnsan malzemesinin sosyalist toplumu kurmaktaki önemini kim inkâr edebilir? Sosyalizmin tarihinin tüm yaşanmış deneyleri bu malzemenin, insan öğesinin önemini öğretiyor bize.

Toplumumuzda, insanın sadece inandığı ideolojiyle değil, tüm özüyle, tüm yapısıyla, tüm yaşayışıyla sosyalist olması, üstesinden gelinmez değilse de güç iş. Sınıflı toplumdan aktardığımız tortuları, —hele sosyalizme iççi sınıfı dışından, gelmişsek— kendi sınıf yapımızın getirdiği tüm aksaklıkları, tüm alışkanlıkları, tüm bireycilikleri bir kalemde silkip atmak, kendimizi ve sınıf yapımızın engellerini aşmak, ciddi ve bilinçli bir çaba.

Toparlanmanın, işçi sınıfının siyasal örgütünün kurulmasının acil gündemimizde olduğu şu günlerde; demokratik mücadelenin güçleri dağıtmadan, kenetlenerek sürdürülmesi gerektiği şu günlerde, sosyalist olmanın, sosyalist insan olmanın güçlüğü ve önemi bir kere daha ortaya çıkıyor.

Konuya sosyalistçe bakış; işçi sınıfının örgütlenmesi doğrultusundaki çabalara ister katılarak, ister eleştirerek, ama mutlaka kişisel kaygılardan, adam beğenmezliklerden, ardı arkası gelmez mesnetsiz dedikodulardan, sorumsuz davranışlardan, kişi lekelemekten ve bundan haz duymaktan, «madem ki sadece ben üstesinden gelemiyorum, o halde kimseler yapmasın» mantığından, sosyalist harekette tekel kurma mantığından ayrılarak, kendi içimizde bu yanlış eğilim ve duygularla mücadele ederek, yardımcı olmaktır.

Sosyalist insan, dedikodulara göre ve dedikodular yaratarak değil, açık ve doğrudan eleştirileri devrimci kardeşlik içinde yapan kişidir. Sosyalist insan oluşumları ve işçi sınıfı doğrultusundaki gelişmeleri kişisel veya tekkeci hesaplarla, «aman hareket beni aşıyor» kaygılarıyla veya adam beğenmezliklerle engelleyen değil, bu oluşumları, doğru gördüğü, işçi sınıfının yararına gördüğü doğrultulara sokabilmek için devrimci mücadele veren kişidir. Sosyalist insan işçi sınıfının yüce çıkarları için bireysel kaygılarından, duygusallıklarından, kişilere olan temelsiz veya yakıştırma düşmanlıklarından kurtulmak için çaba harcayan, bunlardan kurtulmuş kişidir. Kendi küçük rahatlıklarından fedakârlık edebilmiş, küçük burjuva rahatlık özlemlerini ideolojik kılıflar altında maskelemeye çalışmayan kişidir. Sosyalist insan «ben» demeyen, «biz» diyen, bu kavganın adınız ve en son sıralarda bir eri olmayı bilen, bundan gurur duyan kişidir. Sosyalist insan, tavizsiz ama açık, lafla değil gerçekten özleştiri yapabilen ve her gün kendini düzeltebilen kişidir. Sosyalist insan «kariyerizm»i yenmiş kişidir.

Sosyalist hareketimizin önemli bir döneçteğe olduğu şu günlerde, hepimiz cesaretle, mertçe, sosyalistçe bakalım kendi kendimize. Nelere neden karşıyız? Nelerden neden yanayız? Korkusuzca cevaplandıralım. Ve sosyalist insan olmaya doğru, kendimsi aşmaya doğru bir adım atalım. Bu adımı atmamızı, hareket, gelişmeler ve gündemimizin birinci maddesi bizden istiyor.

türkiye'de tefeci bezirgânlık

Ülkemizde prekapitalist sermayeyi ve sömürüyü elinde bulunduran tefeci-bezirgân sınıfı, Osmanlılardan günümüze kadar uzanarak gelmiş ve bugün uluslararası ve yerli finans kapitalin başlıca müttefiği ve köylere kadar uzanmış anti-demokratik sömürgen ortağıdır, ekonomide ve politikada yedek gücüdür, baş desteğidir. Bugün, aracı komisyoncu, bezirgân, simsar, «aracı tüccar,» rantiye, toprak sahibi, tefeci v.b.. v.b.. gibi akla hâyâle gelmedik avantacı kimliklerle, yaygın bir şekilde sömürü ve gericilik ağını yurdumuza ve halkımızın üzerine örmüş bulunan tefeci-bezirgânlık finans kapitalin ürünlerini pazarlayan, küçük üreticinin elinden ucuza mal kapatan, finans kapitale, devlete ve şehir pazarlarına ulaştıran, yoğun ve insafsız tefeci sömürüsüyle emekçi köylüler üzerinde, şehirdeki küçük esnaf ve zenaatkârı, ayrıca aracılık yoluyla işçi-köylü sömüren ve tüm emekçilerin sırtından geçinen tefeci-bezirgân sınıfı, aynı zamanda politik bakımdan da örgütlüdür. Özgürlük ve demokrasi düşmanı bu sınıf finans kapitalle birlikte üst yapıda da gericiliği temsil etmektedir.

Geçen sayımızda, pek çok toplumun gelişmesinde ilk sınıflaşma biçimlerinden ve egemen sınıflardan biri olarak tarih sahnesine çıkan tefeci - bezirgânlığın gelişimi ve toplumsal yapı içindeki yeri üzerine genel bilgiler vermiştik. Bu yazımızda, prekapitalist kategori tefeci - bezirgânlığın Osmanlı toplumundaki gelişmesine kısaca değindikten sonra, toplumumuzun bugünkü «sosyo - ekonomik kuruluşu» içindeki yerini gücünü diğer sömürücü sınıf ve tabakalarla olan ilişkilerini, kırsal ve şehirsel kesimlerdeki sömürüsünü örneklerle anlatmaya çalışacağız.

Osmanlı toplumunda tefeci-bezirgânlık

Orta Barbarlık döneminde bulunan göçebe müslüman Türkler, Asya içlerinden Anadolu topraklarına girdiklerinde, karşılarında feodal çöküntü dönemini yaşamakta olan tefeci - bezirgânlığın hakim olduğu Bizans'ı buldular. Geçimlerini hayvancılıkla sağlayan, henüz toprağa yerleşmemiş, toprak üzerinde meraların ortak mülkiyetinden başka mülkiyet biçimi tanımayan bu Türk boyları, yerleştikleri bölgelerde, orta barbarlığın ve benimsedikleri erken dönem müslümanlığın yapısına uygun «Miri toprak düzeni»nin tohumlarını attılar. Anadolu topraklarında, Bizans tekfurlarının (tefeci-bezirgân Bizansın derebeyleri) ve Anadolu beyliklerinin feodal önel mülkiyet düzenlerini yer yer yıkarak, yerine kamusal mülkiyetin kurumlaşma sı anlamına gelen «miri toprak düzeni»ni kurdular. Miri toprakların rakabesi, yani mülkiyeti özel kişilerin değildi; «müslümanlar melevinin» ortak malıydı. Osmanlı Devletinin kuruluşunun ilk dönemlerinden itibaren, Miri topraklar yanında özel mülk (malikane) topraklar, «vakıf» yoluyla miri toprak düzeni dışına çıkma eğilimleri her zaman var olduysa da, miri toprak düzeni uzun dönemler, özellikle de Sultan Süleyman döneminde, yani duraklama ve çöküş dönemlerine kadar, iktisadî-idari sistemin belkemiği olarak kaldı.

Miri toprak düzenindeki ilk çatlaklar, göçebe toplumdan yerleşik topluma geçilmesiyle gelişen tefeci - bezirgânlıkla başladı. Anadolu'dan geçen ticaret yollarının büyük önem taşıdığı 16, yüzyıla kadar giden dönemde, ticaretin gelişmesi ve yoğunlaşması tefeci - bezirgân sermayeyi güçlendirdi.

16. ncı yüzyılın ikinci yarısından sonra, tefeci - bezirgânlığın ve tefeci bezirgân sermayenin güçlenmesi, öte yandan ticaret yollarının değişmesi, Batı'da savaş silah ve tekniklerinin gelişmesi sonucunda «dış talan»ın ve bu yoldan hazineye giren servetlerin azalması, devlet yapısının çökmesi, malikâne düzeninin vakıflar ve başka yollarla yaygınlaşması sonucunda, miri - toprak düzeni büyük ölçüde yaralar aldı ve çöküş başladı. Bu çöküşte tefeci - bezirgânlığın tarihsel rolü son derece önemli oldu. Toprağın kamusal mülkiyetini kemirdi ve giderek yıktı Giltşide zenginleşen tefeci bezirgânlar aynı ölçüde yozlaşma getirdiler. Devleti çeşitli şekillerde borçlandırdılar: «Israfa dalarak, Borcun altından kalkamayan devlet en sonunda, Müslüman hazinesi adına kontrol ettiği toprakları parabasını tefeci - bezirgânlara teslim etti.» (H. Kıvılcımlı, Kapitalizm ile Prekapitalizmin Uzlaşmaz Zıtlığı, Türk Solu sayı 14).

Miri toprak düzeninin yerini kesim (mukataa) düzeni aldı. Toprağın tasarruf hakkını eline geçiren kesimciler, topraktan irad adı verilen geliri alırken, toprağın işletmesini ütizam olarak tefeci - bezirgânlara bıraktılar. Bunlara mültezim adı verildi. Mültezimler bir başka tefeci - bezirgân unsur olan sarraflardan ödünç olarak aldıkları paralarla kesimcilerin devlete taahhüt etmiş oldukları mebliğaları ödüyorlar ve toprağı köylüye işleterek artı ürüne el koyuyorlardı. Toprakların ütizama verilmesi, tefeci - bezirgân sermayenin topluma tümüyle hakim olmasına yol açtı. Başlangıçta tasarrufu kesimcilere kiralanan «malikâne»ler zamanla özel mülkiyet haline geldiler. Bu malikânelerin sahipliğine konan kesimciler ise büyük toprak beyleri oldular. Bir yandan toprak beyliği, öte yandan tefeci - bezirgânlık, kimi zaman aynı şahıslar tarafından temsil edilerek, toprak düzenini derebeyleştirdiler.

Özet olarak: «Dirlik düzeni toprağında, yalnız iki zümre (Çiftçi - Dirlikçi) yaşıyordu; devlet hiç aracısız, kendi, dirlikçiyle çiftçiye bağlıydı. Kesim düzeninde o bağ ancak kopar, üretmenle devletin arasına iki sürü başka yabancı ve toprağın görevi ile ilgisi bulunmayan insan sınıfı girer: 1 — KESİMCİ (Mukataacı), 2 — TEFECİ - BEZİRGÂN (Mültezim, sarraf ve avaneleri...» Böylece «...iki yeni SOSYAL SINIF kalabalığı peydahlanır...

«Malikâne»ler kesimciye «kaydı hayatla» yani ömrü oldukça mal edilmiştir. Kesimci onu öldükten sonra dahi dilediğine devretmenin yolunu bulacaktır... Böylece kesimci bedavaya «malikeine» sahibi olur,

Bunca imtiyazlara karşılık kesimcinin hiçbir sosyal görevi yoktur... Topraktan fuzuli irad adlı haracını alır, yer... Toprağın işletmesiyle, bir çeşit «özel girişkin» olan önsermayeci [kapitalizm öncesi sermayedar] uğraşır: adı MÜLTEZİM'dir. Kesimcinin devlete ödediği öc. retleri, mültezim arar, bulur, kesimciye verir, sonra avenesi, «evbaş» takımını köylü üretmenlerin başına musallat ederek kesimciye ondan birkaç misilini çıkartır, Mültezim parayı nereden bulur? SARRAF'tan. Tabi, sarraf da parayı babasının hayrına vermez: FAİZ alır.

Böylece ortada mültezim, sağında kesimci solunda sarraf: Osmanlı miri topraklarındaki verimden pay isterler ve alırlar... Kesim düzeninde, çiftçi devlete payı olan, VERGİ (öğür, haraç) den başka üç şeyi daha ödemek zorundadır: Kesimci'nin *İRAD*'ını, mültezimin *KÂR*'ını sarrafın *FAİZ*'ini... Yavaş yavaş birçeşit *toprakbeyi* durumuna giren «kesimciler» adlı irad» sosyal sınıfla, sermayeye kâr ve faiz alan *parabeyi* tefeci - bezirgân (mültezim - sarraf) ikiz önsermaye [prekapitalist sermaye] sosyal sınıfları türer. Bu iki sosyal sınıf, çok daha karışık ayrıntıları, ekleri, bölükleriyle Osmanlı toplumunu hergün biraz daha Babil kulesine çevirecektir» (H. Kıvılcımlı, *Tarih Devrim ve Sosyalizm*, sf. 187-188)

Tefeci-bezirgânlık, binlerce yıllık ekonomik sömürü-stüyle tarihiminde yok olmamış, sömürücü egemen sınıflardan birisi olarak varlığını sürdürmüş ve adeta toplumun «kanına ilişine işlemiştir»,

Tefeci - bezirgân sömürüsünün ve ağının ağırlığı Osmanlı toplumuna damgasını vurdu ve ülkede Batı'da görülen gelişmenin gerçekleşememesinin en önemli nedenlerinden biri oldu.

Batı kapitalizmi yurdumuza girdiği zaman, önce kodaman tefeci - bezirgânlardan, çoğu gayrımüslim olan Galata sarraflarından, levantenlerden kendisine *komprodorlar* seçti. Böyle oluşan komprador burjuvazi, tefeci - bezirgân - derebeyi devleti haline dönüşmüş bulunan Osmanlıların mültezimleriyle, büyük bürokratlarıyla, âyân üyeleriyle kısaca genel olarak tefeci - bezirgân - derebeyi sınıfıyla işbirliği yaptı. Marx'ın da söylediği, gibi «bezirgân sermaye ile kapitalist üretim biçimleri gelişmesi birbirleriyle ters orantılı olduğundan» ve Osmanlılarda tefeci - bezirgânlık fazlasıyla gelişmiş olduğundan Türkiye kapitalizmin ilerici dönemini yaşayamadı, bağımsız bir şekilde sanayileşmedi, rekabetçi kapitalizme geçemedi. Demek ki, bugün Türkiyenin geri kalmışlığının ve emperyalizme bağımlılığının iki tarihsel temeli vardı: 1 — İç dinamik: Tefeci - bezirgan - derebeyi ekonomisinin gelişmiş bulunması 2 — Dış Dinamik: batı kapitalizminin bu şartlarda kendisine elverişli bir ortam bulması.

Böylece Türkiyenin kapitalistleşmesi ve bunun temel öğesi olan sanayileşmesi yüzyılı aşkın zamandır gerçekleşmedi. Batının modern kapitalizmi, doğunun kadim tefeci - bezirgânlığıyla kucaklaştı, kaynaştı. Ülkemize doğrudan doğruya tekelci modelle ve tekelci yapıyla giren batı kapitalizmi Cumhuriyete kadar komprador (levanten) burjuvazi ve tefeci - bezirgân ittifakını sürdürüp topraktaki derebey mülkiyetiyle de, yüksek bürokratlarla da elbirliği yapınca, Türkiye hiç bir zaman ilerici dinamik çağındaki bir kapitalizmi yaşamadı. Sanayileşme batının güdümünde kaldığı için gerçek anlamda sanayileşme şeklinde dönüşemedi. Gelişme istidadı gösteren el zanaatleri de köreldi veya güdük kaldı. Şu halde Türkiyenin yüz yıl önce kapitalizme geçememesi, ne sadece emperyalizm faktörüne bağlıdır, ne de kimilerinin söylediği gibi tarihsel bir tesadüftür. Batının sömürgeci kapitalizmi kendi tekelleşme sürecinde Osmanlıara da emperyalist olarak el atmıştır, ama el attığı adam, «hasta adamdır». Bu adamın hastalığı ise tefeci - bezirgân ekonominin yoğunlaşmış olması, tefeci - bezirgân sınıfının, aynı zamanda toprakta derebeyleşmiş de olarak ülkeyi bir örümcek ağı gibi kaplamış bulunmasıdır.

Böylece iki uzlaşmaz zıt olan kapitalizm ve prekapitalizm iç şartların elverişliliği, dış güçlerin ekonomik gücü ve dayatması sonucunda «rezonans» (uyum) haline getirilmiş, barış ve ortaklık içinde birarada yaşamağa başlamışlardır.

Bu durum cumhuriyete kadar devam etti. Cumhuriyetle birlikte, İzmir İktisat Kongresi, ve İş Bankasının kurulmasıyla yerli sermayenin tekelci çekirdeği oluştu, Kurtuluş Savaşının «milli burjuvazisi» gayrı millileşmeye başladı, yeniik komprador burjuvazinin sermayesiyle birleşti, kompradorlardan afaroz edilenler de bir süre sonra kervana katıldı. «Muasır» batı medeniyeti ile sıcak ilişkiler kuruldu. Böylece güçlü birleştirip, merkezleştiren sermaye, devletle ortak yatırımlar halinde ve devletçilik denilen devlet kapitalizmi sayesinde gelişip güçlendi, İkinci dünya savaşının «elverişli» şartlarında beklenmedik derecede kârlar sağladı, büyük karaborsacılık, istifçilik vb. gibi yollarla iyice palazlandı. Savaş sonrasında uluslararası finans kapitalle yerli büyük sermaye daha çok bütünleşti. Ayrıca, emperyalizm yurdumuzda sömürüsüne ve politik güdümüne ilâveten aynı zamanda Missouri Zırhlısıyla da güçlenmeğe başladı. Savaş şartlarında devletçiliğe yaslanmak faydalıydı, ama savaş sonrasında artık «liberal» iktisat politikası güdülmeliydi, Böylece yönetimde etkisi az olan, ama kârına, vurgununa devam etmiş bulunan tefeci - bezirgânlık liberal ekonomi için bulunmaz bir aracı ve pazarlayıcı idi. Ayrıca tefeci - bezirgânlık gene bulunmaz bir politik müttefikti, Köylere kadar örgütlü olan ve yurdumuzda en gerici fiat yapıyı temsil eden tefeci - bezirgânlık gerçekten de finans kapitale iyi bir iktidar ortağı oldu, Finans kapitalin politik örgütlenmesinin gövdesini ve tabanını oluştur. du. Yünlerce yıldır kullandığı dinciliği de araç edinerek, ağababası tekelci sermayenin kuyruğunda, mutlak hakim ittifak olarak 1950'de iktidara ortak oldu.

Demokrat Parti ve sonrasında, devlet kapitalizmi giderek artan ölçülerde rafa kaldırıldı, tekelci sermayenin ekonomik sömürüsü tefeci - bezirgânlığın tarih sahnesinde küçük çapta da olsa yeniden palazlandı. Hem ekonomik hem politik alanda yaygınlaştı. Kapitalizmin yürüyen ve nicel olarak değişen şartlarına kendini uyarlayarak varlığını sürdürdü, kârlarına devam etti. Kapitalizm ile prekapitalizmin birlikteliği günümüze kadar sürdü geldi.

günümüzde tefeci-bezirgânlık

Tefeci - bezirgânlık Cumhuriyet döneminde de, *«ekonomik çürüme ve politik kokumadan başka birşey getirmeyerek»* devam etti, ediyor. Tefeci - bezirgânlık, kapitalizm öncesi Türkiye toplumundan, kapitalist Türkiye'ye uzanmıştır ve geri kalmış ülkelerdeki «kapitalizm - prekapitalizm» birlikteliğinin prekapitalist (kapitalizm öncesi) yanını Türkiye'de tefeci - bezirgânlık oluşturmaktadır.

Bugün Türkiye'de tefeci - bezirgânlığın olmadığını veya önemsiz kaldığını iddia etmek gerçekleri görmemek olur. Oysa ülkemizin boyuna «kalkındığını»(!) ispatlamağa çalışan resmi yayınlar bile tefeci - bezirgân gerçeğini tartışmaya yer bırakmayacak şekilde itiraf etmek zorunda kalmışlardır... «küçük ve orta işletmelerin ürettiklerinin ancak tüketim ihtiyaçlarını karşılayabilmesi bunun sermaye birikimini engellemesi ve anılan işletmelerin yeni hasat mevsimine, çok defa, asgari tüketim sermayesinden dahi yoksun olarak girmeleri, mevcut tarımsal kredi potansiyelinin yetersizliği, kredi dağıtım sisteminin dengesiz bulunuşu, bunun sonucu olarak kredi ihtiyaçlarını çok yüksek faizle tefecilerden sağlama durumunda bulunuşları, ürettikleri ürünleri yüksek bir ücretle ve aracı denen organlar yoluyla pazarlayabilmeleri ,anılan işletmelerin, yoğun tarımın gerektirdiği çalışma düzenine ulaşmalarını engelleyen başlıca ortak sorunlardır.» (Devlet Planlama Teşkilatı, Sosyal Planlama Dairesi'nin Köy ve Köylü Sorunu adlı yayınından... sf. 93).

Yukarıdaki paragraf, toprakta küçük ve orta toprak sahiplerinin tefeciler ve bezirgânlar (aracı organ denliyor) yoluyla nasıl sömürüldüğünün Demirel iktidarı tarafından bile kabul edildiğinin resmi belgesidir.

Ama tefeci - bezirgân sömürüsü, ne köylü üzerinde bu kadarla kalır, ne de bu en gerici sınıfın sömürüsüne maruz kalanlar, köylülerden ibarettir. Geçen hafta, günümüz Türkiyesinde tefeci - bezirgânlığın ne gibi yollardan kâr sağladığını kısaca görmüştük, finans kapitalin başlıca yerli ortağı ve yedek gücü durumundaki bu sınıfın, sömürü alanlarını etraflıca görmemiz yararlı olacak.

Tefeci-bezirgân kimdir, nitelikleri nelerdir?

● *Aracıdır:* Sermayenin ürettiği veya Türkiye'ye sokttuğu metaların, kasabalara ve hatta köylere kadar pazarlanmasında önemli aracı kârlarıyla roi oynar. Bu metalar çoğu kez perakendeciye ulaşıncaya kadar birkaç el değiştirirler, Metaların pazarlanmasında roi oynayan ticaret erbabı sadece modern (kapitalist) anlamda tüccar değildir. Böyle tüccarların yanısıra, tefeci - bezirgânlar da belirli kademelerde aracı kârlarını kontrol ederler. Öte yandan dağıtım ve pazarlamanın tabanını teşkil eden perakendecilerin bir kısmı küçük burjuvadır, ama gene bir kısım perakendeciler bezirgandır. Ayrıca finans kapitalle çok yakın ilişkilerdeki büyük baylıklar dışında çeşitli kademelerdeki baylıklıdır, acentalar genellikle bu kategoriye girerler.

Aracılığın diğer yönü, küçük üreticinin elindeki metaı ucuza kapatıp finans kapitale, veya devlet sektörüne, ya da büyük şehir pazarlarına ulaştırmak biçimindedir. Bu duruma özellikle tahıl, ayçiçeği, soya, sebze, çay, fındık, üzüm, zeytin hayvan veya hayvan ürünleri vb. gibi gıda maddeleri için veya bir ölçüde pamuk, keten, kenevir, yün vb. gibi ham maddelerde, tütün ve benzeri ürünler, odun - kömür vb. de dahil olmak üzere, hemen hemen bütün tarımsal ürünlerde rastlanır. Böylece, «aracı tüccar»lardan celeplere, kabzımallara, zahire ya da çeşitli yiyecek tüccarlarına kadar önemli sayılabilecek bir ticaret alanı bu sınıf için tatlı kârlar sağlar.

● *Komisyoncudur:* Aracılığın bir başka türü de komisyonculuk ve simsarlık biçiminde ortaya çıkar. Finans kapital içine girecek kadar kodamanlaşmamış emlâk ve gümrük komisyoncuları, simsarlar gene bu kategoriye girerler.

● *Spekülatör, Karaborsacı ve İstifçidir:* Tekelci sermayenin içinde kaynaşmış olan en büyük spekülatör vee ekaraborsacılar dışındaki pek çok istifçi, karaborsacı, spekülatör de tefeci - bezirgân sınıfına dahildir. Finans kapitalin aşırı kâr isteklerinden doğan enflasyonist gidiş hızlı fiyat artışlarını getirdiği için bugün Türkiye'de birçok sömürücü, meta stok etmekte ve birkaç ay sonra büyük fiyat farkıyla piyasaya sürerek vurgun vurmak. tadır. Örneğin özellikle son zamanlarda piyasada rastlanan, şeker, pirinç, tuz vb, sıkıntısının başlıca nedeni istifçiliktir, ve arada bir Türkiyenin şu veya bu ilinde, ilçesinde bilmem kaç ton şeker, ya da çimentoyu, demiri, odun kömürü vb. istif ettiği için yakalanan sömürücüleri, ne kapitalist sayabiliriz, ne de feodal kalıntı olarak görebiliriz. Sadece birkaçı yakalanan, ama Türkiye'de yüzlercesi, binlercesi bulunan bu istifçiler, (karaborsacı veya spekülatörler) tefeci - bezirgân kategorisinden başka bir yere konulamazlar. Gene, emlâk ve arazi fiyatlarının artıyor olmasından yararlanıp, emlâk spekülasyonu ile geçinen pek çok sömürücü aynı sınıfa dahildir. Türkiyede istifçilik yoluyla vurgunculuk, Osmanlı imparatorluğundan kalma köklemiş bir sömürü geleneğidir.

● *Tefecidir:* Yukarıda saydığımız «mesleker» (!) bir bakıma kapitalist ilişkiler içine en fazla sokulabilmiş, büyüdüğü ve kodamanlaştığı ölçüde bir yanıyla kapitalistleşmeğe yüz tutmuş, ama gene de prekapitalist tefeci - bezirgân sınıfının çeşitli sınıfsal karakterlerini taşıyan sömürücüler takımıdır.

Adından da anlaşılacağı gibi, işlemekte olduğumuz bu sınıfın başlıca belirleyici özelliklerinden ve sömürü yollarından biri de tefecilliktir. Son yıllarda, ülkemizde yılda yedi sekiz milyar liralık bir para, «teşkilatlanmamış kredi piyasası» adı verilen tefecilerin açtığı «kredi hacmi» olarak tesbit edilmiştir. Gazetelere her gün ilân veren ve kodaman sayabileceğimiz tefeciler dışında Anadolunun ücra köylerine kadar pek çok küçük üretici, (köylü, esnaf, zanaatkâr), hatta yaban burjuva tefecilerin pençesindedir.

Tefeci faizleri ayrı oranda yüksektir,

Gerek daha önceden yapılmış bazı araştırma ve gözlemler gerekse yeni örnekler kırlarda küçük üreticilerin üç ay için yüzde kırk civarında faizlerle tefecilere borçlandıklarını göstermektedir. Bazı bölgelerde tefeci faizi yüzde 50, hatta yüzde 100'ü bulmaktadır.

Tefeci faizlerinin bir ay için 0,50—60'a kadar çıktığı yerler ve şartlar bile vardır. Çoğu durumda Tefeciliğin aldığı yıllık faiz oranı % 300 ilâ % 1000 arasında değişmektedir. (Y. Çetiner, «Fındık Tefecileri», Röportaj, Cumhuriyet, Eylül 1967).

Ziraî krediler gerekli miktarın genellikle % 35—40'ı aşamadığı için ve bu kredilerin de çoğu kez büyük toprak kapitalistlerine, zengin köylüye, nüfuzlu ağaya gittiği için, milyonlarca küçük üretici tefecilerin pençesinden kurtulamamaktadır. Pekçok tefeci, zengin köylü, bezirgân, bankalardan aldıkları krediyi tefecilik için kullanırlar ve büyük kazançlar sağlarlar.

Yıllar	*İpotek İşlemi Sayısı*	Toplam İpotek Değeri (Milyon Tl)	İşlem Başına Ortalama Değer
1963	60 316	465	7.715
1964	50 890	397	7.795
1965	51 730	477	9.222
1966	81 406	873	10.720
1967	107 365	1.210	11.272
1968	95 401	1.392	14.594
1969	92 745	1.420	15.305
1970	62 652	1.013	16.159

(Kaynak: Türkiye İstatistik Yıllığı 1971, s. 418)

Türkiye'de tarımda tefeciliğin borçlandırma yoluyla mülksüzleştirmesini ipotek işlemleriyle dahi görebiliriz. Verilen tablodan da görülecegi gibi 1 milyar lira'dan fazla değer taşıyan arazi, her yıl küçük köylünün elinçıkmaktadır. Yıllar arasındaki azalan çoğalan ipotek işlemleri, hasadın iyi veya kötü olma derecesine bağlıdır, Ama ipotek işlemi sayısı azalsa bile, toplam ipotek değerinin global yükselişi, insafsız tefeci sömürüsünün, sanıldığının aksine, azalmadığını, tersine arttığını gösterir. (Bu tablodaki rakkamlar, borçlandırılan fakat borcunu ödemediği için toprağına haciz konulup, satılan dolayısiyle mülksüzleşen köylülere aittir. Oysa tefecilik bu, rakkamların da ötesinde alabildiğine yaygındır, Bir önemli noktaya daha dikkat edilirse 1967'den beri ipotek işlemi sayısı azalmakta, ama işlem başına düşen ortalama değer yükselmektedir. Bu demektir ki, toprakta mülksüzleştirme yoksul köylüden giderek daha geniş küçük mülkiyete, yani küçük ve orta köylülere ulaşmaktadır.)

● *Zengin Köylüdür, Toprak Ağasıdır, Rantiyedir:* Tefeci - bezrgânlıkla toprak mülkiyeti kırlarda iç içe geçmiştir. Büyük toprak kapitalistleri veya aşiret beyi vb. biçimindeki toprak beyliğinin dışında kalan sömürgen toprak mülkiyeti gene bu kesimin elindedir. Kırlarda tefeci çoğu kez, bezirgân, toprak sahibi ve rantiyedir de... Zengin çiftçiler bir yandan küçük mülk sahibi köylüyü tefecilik yoluyla borçlandırırlar ve köylü borcunu ödeyemeyince, ipotekli toprağını kaybeder. Öte yandan, «aracı tüccar» (bezirgân) aynı zamanda zengin çiftçidir. Bunlar ister şehirde ister köyde otursunlar, hasat zamanı köylünün ürününü yok pahasına kapatırlar. Mekanizma genellikle şöyle işler: ekim zamanında (ve bütün kış boyu) köylüye borç para veren zengin çiftçi, ağa, vb... hasat zamanı köylünün elindeki ürünü alacağına mahsuben» alır, Yani zengin çiftçi köylüyü borçlandırdığı için tefeci, ve aynı zamanda onun ürününü yok pahasına alıp «aracı tüccar» kârı elde ettiği için bezirgândır. Küçük üretici bu tefeci bezirgan - toprak sahibi karşısında çaresizdir, «ona mahkûmdur.» Çoğu durumda küçük üreticinin «hasadı» borcunu karşılamağa yetmez ve bu borçlanma sonuçta onu toprağından eder. Eğer ürün, borcunu ödemeğe yetiyorsa, köylünün elinde avucunda gene birşey kalmaz, ve yeniden borçlanmağa başlar. Her yıl tefeci - bezirgan - toprak sahibine borçlanan, ve mecburen ürününü ona veren köylü birkaç yıl zorlukla ayakta kalabilse dahi, hasadın kötü olduğu ya da elinlerin, ürünlerin hastalandığı bir yılda tüm toprağını sömürücüye kaptırmış olur. Öte yandan köylünün şehir veya kasabadaki bezirgâna da borçlandığı olur. Köylü bütün yıl vereseye alışveriş yapar, Hasat zamanı, küçük üretici borcunu öder. Bu ödeme ya nakdi, ya da aynı olarak yapılır, Veresiye veren bezirgan istediği fiyatları dayatmış ve «deftere yazmış» olduğu için, köylünün karşısına yüksek bir «hesap» çıkar. Köylünün buna itiraz edecek hali yoktur. Çünkü ertesi aydan itibaren gene aynı bezirgândan veresiye alışveriş yapmak zorundadır, Böyle kasabadaki veya şehirdeki bezirgan da vereresiye vererek bir tefeci sermaye ayırmıştır, yani aynı zamanda tefecilik yapmıştır Ya kendi satın aldığı veya borçlandırma yoluyla el koyduğu, arazi meaken, dükkân gibi emlâke sahiptir, yani rantiyedir; köylerde veya kasaba çevrelerinde bağ, bahçe ve toprakları da vardır. Hatta, kasabalardaki ve şehirlerdeki «alacaklı» bezirgânlar, çoğu durumda, hasat zamanı bizzat köylere çıkarak alacaklarını para veya mal olarak tahsil ederler. Bu tahsilat sırasında kendilerine borçlu olmayan köylülerin de ürünlerini ucuza kapatarak şehire vb. nakleder. ler, Böylelikle tefecilik, bezirgânlık ve sömürücü toprak mülkiyeti çoğu durumda birbirinden ayırdedilemeyecek biçimde, aynı kişilerde toplanmıştır.

Tefeci - bezirgân sınıfı aynı zamanda toprak üzerinde önemli bir kısım derebeyi kalıntılarını da bünyesinde barındırır. Çünkü, genel olarak pratikte, küçük köylünün borçlandırılması üçe ayrılır: a — Nakit para olarak b — Meta olarak c — İş olarak, Nakit üzerinde verak b — Meta olarak c — İş olarak. Nakit üzerinde vedeyemezse, alacaklı tefeci (bezirgân ve ağa — veya zengin çiftçi—) köylünün mülkünü, tarlasını, bağını, bahçesini ele geçirmiş olur veya kendisi gibi bir başka tefeci - bezirgâna satar. Mal üzerinden borçlanma, biraz önce gördüğümüz gibi köylünün ü veya üçedeki, bucaktaki bezirgândan veresiye alışveriş yapması şeklindedir. Bunun da sonu nakdi borçlanma gibi köylünün mülksüzleşmesine varır. İş üzerinden borçlandırmaya gelince, bu bizim, tefeci - bezirgânlığın yer yer derebeyleşmiş karakteri için sözkonusudur. Sömürücü toprak sahibi, kendi toprağını, topraksız ya da yoksul köylüye, tohum, gerekli malzeme ve bir miktar para ile birlikte verir. Bu sisteme ortakçılık denir. Yoksul köylü, toprağı işler, hasat zamanı ürünü asıl toprak sahibiyle paylaşır. Bu paylaşma, hiç şüphesiz, emekçi köylünün son derece aleyhinedir. Ortakçı köylü, genellikle ürünün dörtte birini veya üçte birini alır, geriisi toprak sahibine kalır. Toprak sahibi ayrıca ortakçıya verdiği parayı da nakdi veya aynı olarak tahsil eder. Böylece çoğu durumda ortakçının elinde birşey kalmaz. Ertesi yıl yeniden aynı döngüye girer. Ürünlerin ortakçılık biçiminde yarı yarıya bölüşüldüğü durumlara «yarıcılık» adı verilir. Bu sömürü yolu, bir yanıyla derebeyi sömürüsüdür. Fakat bu.

Türk Iş'in genel grev önerisi ve kirli hesapları

Türk-Iş yöneticilerinin, özellikle de Halil Tunç'un ağzında, ne zamandan beri çiğnene çiğnene çürümüş bir sakız vardır. Genel Grev tehdidi.

Genel grev, hemen her zaman son irdelemede siyasal bir eylemdir. İşçiler, ellerindeki grev silâhını yaygın ve genel olarak kullandıklarında, hareketin boyutları ekonomik mücadeleyi aşar ve siyasal mücadelenin sınırlarına varır. Türkiye'de genel grev hakkı ve «genel grev» aloganı, geçmiş yıllarda tartışılmıştır. Genel grev şüphesiz ki ağızda bir sakız, artık kimseyi inandırmaz hale gelmiş ve ağırlığından kaybeden boş bir tehdit olarak kalmayıp da, bilinçli ve kararlı örgütlerin öncülüğünde, yerinde ve zamanında uygulandığında, son derece etkili bir silâhtır. Hükümetleri sarsan, düşüren, düzen değişikliklerinin eşiğine getirebilen bir silah.

Bir işçi kuruluşu, bir ülkede en büyük işçi Konfederasyonu ne zaman genel grev kararı alır? Bu kuruluş «sarı» değilse, patronlara satılmamışsa, sermayenin dümen suyuna girmemişse, işçi sınıfının çıkarlarını gerçekten savunuyorsa, genel grev kararı sermaye iktidarına karşı; sermaye tahakkümünün gemi azıya almasına ve işçi sınıfının ekonomik ve siyasal haklarının gaspedilmesine, sermayenin dikta kurma adımlarına karşı; bu adımları, bu gelişmeleri engellemek, işçi düşmanı sömürgen güçleri geriletmek için alınır. Kısaca genel grev, işçi sınıfının sermayeye ve sermaye ağırlıklı iktidarlara karşı giriştiği ekonomik-siyasal bir eylem, bir güç gösterisi, bir yıpratma ve hak elde etme aracıdır.

Türkiye, sermayenin baskı ve tahakkümünü artırdığı, finans kapital diktasının güçlendiği, emekçi sınıfların tüm ekonomik ve siyasal haklarının geriletildiği bilinçlenmesinin, uyanışının engellenmek istendiği, işçi sınıfı ideolojisinin yasaklandığı ve unutturulmaya çabalandığı bir dönem yaşadı. Bu dönemde grevler yasaklandı, toplu sözleşme görüşmeleri silahların gölgesinde yapıldı. Gerçek ücretler geriledi. İşçi sınıfının ve tüm emekçi sınıfların ekonomik, demokratik, siyasal hakları sermaye tarafından ayaklar altına alındı. Bu sermaye diktası döneminin en yoğun, en dayanılmaz olduğu günlerde, Türk-Iş'ten bir tek ses çıkmadı. Daha doğrusu çıkan sesler 12 Mart rejimini destekleyen bildirilerdi. Çok sonraları, halkın demokratik özlemleri ve demokratik güçlerin mücadelesi 12 Mart rejiminde gedikler açarken, Halil Tunç, ağzının ucuyla birkaç kere daha genel greveden söz etti. Ama açıkça sermayeye göz korparak ve böyle bir genel grevin asla gerçekleştirilemeyeceği teminatını da vererek.

Büyük sermayenin diktasının böylesine yoğunlaştığı dönemlerde, ellerinde olduğunu, yönettiklerini iddia ettikleri milyonlarca işçinin potansiyelini, milyonlarca işçiyi temsil eden bir örgütü, sermaye diktasını yıpratmakta değil desteklemekte kullananlar, bir süreden beri işçi haklarının tavizsız koruyucusu olduklarını ileri sürdükleri, Türk-Iş yöneticilerinin şid. detlerinden yanlarına varılmıyor. Grevler grevleri, tehditler tehditleri izliyor. Son genel grev tehdidi de bunlara eklendi şimdi.

Dikkatli bir göz hemen görür. Bütün grevler, uyuşmazlıklar, olayın Türk-Iş tarafından özel sektör işyerlerinde değil de kamu sektörü işyerlerinde sürdürülüyor. Oysa Türkiye'de kamu sektörü işyerlerindeki işçilerin, gerek ücret, gerekse sosyal haklar açısından özel sektör işyerlerine oranla çok daha iyi şartlar içinde bulundukları tartışmasız bilinen, rakkamlarla ispat edilmiş bir gerçektir. Öte yandan geçmiş yıllarda, pek çok haklı direnişe «kanunsuz» yaftasını yapıştırmış, kendine bağlı sendikaların haklı eylemlerini faşizan emeller besleyen sermaye karşısında desteklememiş olan Türk-Iş, şimdi —kamu sektöründe olmak şartiyle— ne kadar hareket varsa hemen sahip çıkıveriyor hatta teşvik ediyor.

Türk-Iş'in, CHP-MSP hükümetinden hoşnutsuz ve kuşkulu olan, bu hükümeti ilk fırsatta ve kendisi için en elverişli gördüğü anda yıkmaya hazırlanan sermayenin dümen suyunda olduğu su götürmez bir gerçektir. Türk-Iş'e bağlı ve yöneticileri kesinlikle ve açıkça AP'li olan sendikaların devlet sektöründe körükledikleri grevleri, direnişleri Türk-Iş sonuna kadar desteklemiş hatta bu grevlerin, direnişlerin başlatılması için emir vermiştir. Böylece Türk-Iş'in sermayenin adamı olan, işçi sınıfını, «partiler üstü» sendikacılık ve benzeri safsatalarla yıllardan beri sermayenin dümen suyunda tutmaya çalışan yöneticileri, parababalarının emirlerine uygun olarak, büyük sermaye ve siyasal örgütleri doğrultusunda hükümeti yıpratma çabalarını sürdürmektedir.

Bununla birlikte daha önce devlet sektörünün çeşitli işyerlerindeki ve işkollarındaki işçi hareketleriyle ilgili haber ve yorumlarımızda dile getirmeye çalıştığımız gibi, amacı ne olur sa olsun, kısa dönemde sermayenin planları dahilinde gelişen bu hareketler, uzun dönemde sermaye düzeninin ve sermayeye satılmış sendikaların zararına gelişmelerin tohumlarını taşır. İşçiler, bu hareketler ve direnişler içinde bilenmekte ve siyasal deney kazanmaktadırlar. Ayrıca hükümetin düşürülmesiyle iktidara geçeceği düşlenen bir sermaye koalisyonunun, sağlanan ekonomik ve sosyal hakları geri alması da imkânsız olacak, böyle bir girişim işçilerin sert ve kararlı tepkileriyle karşılaşacaktır. O zaman, Türk-Iş ve benzerlerinin gerçek yüzü ortaya biraz daha iyi çıkacaktır. İşçinin sağladığı her hak ileri bir adım, katıldığı her hareket bir yeni deneydir. Türk-Iş yapısına uygun olarak kısa dönemli vur-kaç hesapları peşindedir. Uzun dönemde kendi kuyusunu kazdığının farkında değildir.

Türk-Iş yöneticileri son olarak, başlayan toplu sözleşmeler döneminde 700 bin işçi için istenen bazı temel haklar sağlanmazsa genel greve gidilebileceğini bildirdiler. İşte sermayenin mutemet adamları olan Türk-Iş yöneticilerinin yeni bir oyunu, yeni bir blöfü daha. Hemen ardından Halil Tunç hükümeti destekleyecklerini, amaçlarının siyasal olmadığını söyledi. Hatırlatalım: Genel grev özünde siyasal bir eylemdir. Ve artık işçi kesiminde, Türk-Iş'in oyunlarını yutan pek kalmamıştır.

Türk-Iş'in oyunu ortadadır, açıktır. Bilinçli işçi kesimi, Türk-Iş yönetici kliğinin oyunlarına âlet olmamayı, ama bu arada haklarını korumaktan ve adım adım daha ileri haklar için mücadeleden kaçınmamayı, vazgeçmemeyi gerilememeyi bilecektir.

İşçi sınıfı sosyalistleri olarak Türk-Iş'in sermayeye hizmet politikasını sergilemek zorundayız. İşçileri bu politikaya karşı uyarmak zorundayız. Ancak her işçi hareketi, elde edilen her yeni hak ileri bir adımdır. Bunu da unutmamalıyız.

Şimdi kamu sektöründe elde edilen hakların tümünü eksiksiz olarak özel sektör işyerlerinde de uygunlanması mücadelesi önem kazanmaktadır. Türk-Iş'in sarı oyunlarını ve sermayeyi bu yönden kuşatma mücadelesi vermeliyiz. Bu noktada Türk-Iş yönetiminin gerçek yüzü, oynadığı kirli oyun ve sermayeye satılmışlığı ortaya bütün açıklığıyla çıkacaktır.

Genel grev sakızları çiğneyeceklerine, Türk-Iş yöneticileri gelsinler, kamu işyerlerindeki istekleri ve dirençleri özel sektörde de uygulasınlar, özel sektörde çalışan işçilerin de aynı hak ve ücretlerden yararlanmalarını sağlasınlar. Ama bunu hiçbir zaman yapamayacaklardır. Çünkü onların işlerini ellerinde tutan patronların izni yoktur buna.

Türkiye'de tefeci bezirgânlık

(Baştarafı sayfa 5'te)

nu klasik feodal kategoriye sokmak zordur, çünkü klasik anlamda angarya yoktur, ayrıca topraksız veya az topraklı köylü bu işi yapmağa, o kişinin toprağında çalışmağa hukuken mecbur değildir. Ayrıca toprak sahibi kendi ortakçısına para vererek onu borçlandırmıştır, yani bir bakıma tefecilik yapmıştır. Buna rağmen toprak üzerindeki bu sömürü fedolaliteyle benzerlikler gösterir. İşte tefeci - bezirgânlığın «derebeyleşmiş» biçimi budur. Çünkü böyle toprak sahibi, sadece tefecilik yapmakla kalmaz, çoğu durumda şehirde dükkân, han, hamam sahibidir, yani rantiyedir . Eğer bir toprak ağası, tefeci - bezirgân ilişkiler içinde değilse, sadece bir kısım arazisini ortakçıya veriyorsa veriyorsa (bu durum aşiret beylerinde vb. görülür) toprak üzerindeki bu ilişki bir feodal kalıntı veya «yarı - feodaldır.» Ama toprak sahibi, aynı zamanda tefeci ve aynı zamanda bezirgânsa, sözkonusu toprak mülkiyeti, tefeci - bezirgânlığın kontrolünde demektir. Doğu ve güneydoğu Anadolu bölgelerinde böyle feodal kalıntı veya «yarı - feodal» sayılabilecek ilişkiler vardır. Ama toprakta küçük mülkiyetin yaygın olduğu diğer bölgelerde bu tür ilişkiler çoğunlukla tefeci bezirgânlığın kontrolündedir . Tarımda kapitalizmin kısmen gelişebildiği bölgeler için de durum aynıdır, oralarda bu tür ortakçılık kurumu iyice güçsüzleşmiştir. Böyle bölgelerde makinalaşmayı da hesaba katarsak, ortakçı, çoğu kez, sömürülen emekçi durumunda değildir, çeşitli toprakları kiralayıp, müstecir olarak işleyen bir toprak kapitalisti durumundadır. Kendi araçları vardır. Gerçekte bu tür ortakçılıkta ağır basan şey ortakçılıktan çok *kiracılıktır*. (müsteciriliktir).

Yukarıda çeşitli işleyiş örneklerini verdiğimiz gibi, ülkemizde milyonlarca köylü ailesi ve on milyonlarca köylü kırları sarmış bulunan bu tefeci - bezirgân ağının içindedirler.

Diğer tefeci - bezirgân uğraşları ve kârları: Bu sınıf daha pekçok «meslekler» halinde sömürüsünü sürdürür. Örneğin askeri birliklere ve okullara gıda; yakacak vb. müteahhitliği kârından sarraflığa kadar akla hayale gelmedik pek çok «avanta» iş, tefeci - bezirgânlığın kâr kaynakları arasındadır. Tekelci kapitalistlerin elinde olan uyuşturucu madde, silâh, sigara, lüks eşya vb. gibi kaçakçılıkların yanısıra, özellikle Güney Doğu Anadolu bölgesindeki küçük boy kaçakçılıklar tefeci - bezirgânlar tarafından gözüpek köylüleri çalıştırmak suretiyle yürütülür.

Böylece tefeci - bezirgân sınıfı büyük şehir merkezlerinden kırlara kadar örgütlenmiş gerici sömürgen bir sınıf olarak, prekapitalist sermayeyi temsil eder ve asalak finans kapitalle, asalak tefeci - bezirgânlık Türkiyedeki egemen sınıfların temel ortaklığını oluşturarak halkımızı sömürür. Türkiye'nin «azgelişmişliğinin ve geri kapitalist yapısının» nedeni bu ittifakta saklıdır.

Bu sömürüde aslan payını şüphesiz ki tekelci sermaye alır. Ama tefeci - bezirgân kârı da küçümsenecek gibi değildir. Şu küçük örnek, ülkemizde bir küçük üretici emekçinin nasıl sömürüldüğünü, hakim sınıfların kendi ağzından ispata yeter: «Alivrecilere 525 kr. civarında satılmış olan fındığın 1966'da Hamburg borsasında 100 kilosunun fiyatı 122 dolar idi.» (M. Falk Fenik, Son Havada, 12.7.1966) (SBF Dergisi, Cilt 25, Sayı 4, Sf. 142 — Ü. Hassan) Yani köylünün elinden «köyde teslim» olarak bezirgânlar tarafından 525 kuruşa alınan bir kilo fındık çeşitli ellerden geçtikten sonra, Hamburg borsasına takriben 12,2 TL değerinde ulaşıyordu. Yani yüzde yüzden fazla aracı veya tüccar kârı sözkonusuydu.

Türkiye'de tefeci-bezirgânlığın varolmadığını veya etkisiz kaldığını, önemsiz olduğunu ileri sürmek eğer fantazi değilse, bilim dışı kalmak demektir.

Bugün ülkemizdeki finans kapital tefeci-bezirgân egemen ittifakında finans kapitalin yeri şüphesiz ki güçlenmekte, onun, tefeci-bezirgân tabanı daralmaktadır. Bu bakımdan tefeci-bezirgânlığın küçük esnafa yakın veya yaban burjuvalaşmaya dönük bir dilimi bu gidişten rahatsız olabilir, gene azgın tekelci gidiş ve tefeci bezirgânlığın zayıf unsurlarının tasfiyesi bu sınıfın çeşitli unsurlarını tedirgin edebilir. Üstelik kapitalizmin krize girmesi, emekçi halk hareketinin güçlenmesi sonucunda, hâkim sınıflar arasındaki ortaklıkta, paylaşma sürtüşmeleri, (sömürüden pay alma çekişmeleri) doğabilir. Bugün bu olayın çeşitli belirtileri gözükmektedir. Ama bu hiç bir zaman *finans kapitalle tefeci-bezirgân ortaklığının* artık sona erdiği, tefeci - bezirgânlığın finans kapitale karşı «sınıf mücadelesine» girdiği anlamına gelmez Bu temel hakim ittifak vardır ve güçlüdür.

Özetle bağlarsak: bu iki kesim arasında hiç bir çıkar çekişmesi yoktur, olamaz demek hem hakim sınıfların arasında hiç bir çelişki ve sürtüşme olmayacağını ileri süren mekanik anlayış olur, hem de toplumdaki sınıfları durağan görmek anlamına gelir. Öte yandan finans kapital ile tefeci-bezirgânlık karşılıklı mücadeleye girdiler diye çıkar paylaşım çekişmesini abartıp, sınıf tahillerini bulanıklaştırmak ve Türkiye'nin tek egemen ve mutlak kadir gücü olarak finans kapitali göstermek, tefeci bezirgânlığı önemsiz etmek de bizi daha büyük yanılgılara göttürür.

***NOT:** Tefeci - bezirgânlık özellikle köylü sorununun, kırsal sömürü ve sınıflaşmanın bir parçasıdır. Konuyu özellikle kır emekçileri ve toprak dağılımı, mülkiyeti açısından ayrıntılı araştırmalarla incelemek gerekir.*

DİSK işçi sınıfınındır

Sosyalist Örgütlenme ve DİSK

Türkiye sosyalist hareketi 1974 yazbaşlarında çok önemli bir dönemeci yaşıyor. İşçi sınıfının Siyasi partisinin disiplininden uzak oluşun, kadrolarda, yurt düzeyine yayılmış binlerce sosyalistte yaratttığı şiddetli örgütlenme susuzluğu, Sosyalist Partiye «er telenemezlik» kazandırdı. Dünün kısır polemikleri içinde birbirine düşmüş görünen kadrolar, gruplar, grupçuklar geçmiş dönemin muhasebesini ve eleştirisini daldıkça sağlıklı bir şekilde yürütüyorlar. Üstünde tartışmasız birleşilen ilkeler var: Artık sosyalizmin gerçek sahibinin işçi sınıfı olduğu, işçi sınıfı öncülüğünün, «ideoloji» öncülük tamam, ancak politik öncülüğe gelince ? gibisinden safsatalarla geçiştirilemeyeceği gereğince kavranmış durumda. İşçi sınıfı çizgisi sosyalist hareketin bütün sağlıklı kesimlerince tartışmasız olarak benimsendi. Sosyalist partinin ne olduğu, ne olmadığı; asgari programın kaba çizgileri ayrı kesimlerce diri ve doğurucu bir tartışma konusu halinde.

DİSK, CHP'nin Kuyruğuna Bırakılmayacaktır.

İşte böyle bir ortamda, 1974 yaz başlarında DİSK olgusu ve sosyalistlerin DİSK'e karşı tavrı tıtizlikle gözden geçirilmesi gereken, yerli yerine, heyecanlardan, hayallerden sıyrılmış olarak konması gereken bir sorun olarak bütün sosyalistlerin — özellikle partileşmeyi kendine aslı sorun edinmiş sosyalistlerin — atlamaması ve yanlış değerlendirmemesi gereken bir olgu.

Önce var olan durumu tesbit edelim. Çeşitli sendikaların yöneticilerinde sosyalistler hâkim olmakla birlikte DİSK üst kademe yönetiminin önemli bir kesimi CHP'lileşme yörüngesine girmekte olan ve bu konuda bazı angajmanlar yapmış unsurların elindedir.

DİSK yönetimindeki CHP'lileşme eğilimindeki unsurlar, şimdi belli bir propagandayı, kendi yakın çevrelerinden en geniş sosyalist çevrelere kadar yaymaktadırlar. Bunların yaydıklarına göre, sosyalistler DİSK'i terkedip SİSK'i (Sosyalist İşçi Sendikaları Konfederasyonu) kurma hazırlıklarında, hiç olmazsa tasarımlarındadırlar.

Bu belli bir hedef güden, sosyalistleri DİSK'e karşı gösterme çalışan propagandaya karşı, sosyalistler arasında ki tepkiler ise «Niye olmasın?» yada, «Nasıl olur?» şeklinde. Kanımızca bu tuzağa düşmek, işçi sınıfı çizgisini reddeden kuyrukçu bir çizginin, DİSK'i CHP'lileştirme çizgisinin propogandasını yutmaktır.

DİSK Terkedilmeyecektir

Kesterme söyleyelim: DİSK terkedilmeyecektir!

Nedeni sadece önemli bir ekonomik örgütü bırakmamak, elde tutmak isteği ile açıklanamaz. Daha ötede, bu bir *«sahiplik»* sorunudur.

Kanıtlayalım:

DİSK hangi birlikimin ürünüdür? Önce teknik bir düzeltme yapalım. Soyut bir «DİSK örgütlenmesi» mümkün değildir. Sözümüz «DİSK'e bağlı sendikaların örgütlenmesi» ne yönelik olacaktır. *Bu gün ve dün,* DİSK üyesi sendikalar kısa zamanda yurt düzeyinde örgütlenebilmişlerse, Derby işçileri Türkiye sosyalist hareketine yeni mücadele biçimleri armağan etmişlerse, Arçelik, Türk Demir Döküm, Erdemir, Gamak, Haymak, Profilo, AEG . Eti, İbrahim Etem, Beree, Pertriks, Gıslaved, Emayetaş, Singer, Ünıroyal, Pirelli, Goodyear, Hoechst, Roche, Abbott, Pfizer işçileri, Türkiye işçi sınıfı hareketinin yüz akı, onuru olan direnişlere imzalarını atmışlarsa, Bossa'da, Güney Sanayi'de, Sasa'da binlerce Çukurovalı işçi DİSK'e bağlı bir örgüte üye olmak için dayak yemiş, işsiz kalmış —Çukurova'da bu açık demektir—, işkence görmüşse, bu eylemler zinciri sadece ekonomik çıkar duyguları ve ekonomik mücadele ile açıklanamaz. Bu hareketlerdeki, eylemlerdeki «DİSK'e yönelim», aynı zamanda işçilerin siyasal bilinç kazanması, Türkiye sosyalist hareketine duyulan saygı, özlem ve sınıfsal güdü ile açıklanabilir.

DİSK ve Sosyalizm İçice Geçmiş İki Kavramdır

Örgütlenme hareketlerinin kilitlendiği işçi militanlara bakalım. Her fabrikanın hemen her dairesinde kahırlı görevleri üstlenen bu unsurlar «sosyalist» oldukları için DİSK örgütlenmesine yönelmişler, bu uğurda çetin ve başarılı kavgalar vermişlerdir. Onları birinci derecede ilgilendiren, bir toplu sözleşme başarısı, bir sıradan örgütlenme zaferi değil «sosyalizm ülküsünün» işçi sınıfı içinde yer etmesi ve kök salması tutkusudur, sosyalist bilinç'tir.

DİSK Sendikalarının örgütlenme girişimlerinde, fabrikalarda başı çeken unsurlar için de *«sosyalist olmayan ve sosyalizm için mücadele etmeyen»* hemen hemen yoktur.

Sözümüzü bağlarsak burada saymayı gerektirmeyecek kadar ortada olan nedenlerle örgüt olarak DİSK ve sosyalizm; DİSK ve işçi sınıfı yığını birbiri içine geçmiş iki kavram halindedir.

Bunu olaylar ve gelişmeler defalarca doğrulamıştır. Ve şimdi, DİSK'in belli kanallarında gözlenen «sınıf» sözünden bile ürkmek, sosyalistleri örgütten uzaklaştırmaya çalışmak, tabanın sosyalist doğrultuda bilinçlenmesini engellemek ve tabanı CHP'lileştirmek çabaları, beklenen ürünleri vermemiştir.

CHP Sosyalist Değildir ve Olmayacaktır

14 Ekim sonrasında büyük kesimi ile CHP'lileşen DİSK üst kademe, merkez yönetimi hiç bir ciddi ve önemli örgütlenme başarısı elde edememiştir. Seçimlerde —doğru olarak — desteklenen CHP'nin, iktidar olunca, bir çok kilitli kapıyı açacağı sanılmıştır. Oysa CHP, beklenebileceği gibi sosyal demokrat sendikaları DİSK'e tercih etmiştir. Maden İş'in Tofaş, Renault, bu büyük üretim birimlerinde DİSK e bağlı sendikayı yani Maden - İş'i desteklememiştir. Seydişehir Alümünyum Tesislerinde büyük umutlarla girişilen örgütlenme çabası sonuçsuz kalmıştır. Erdemir işçilerinin, Maden İş'e tarihsel bir uyarı yönelttikleri ve bilinçli tabanın ağırlığını duyurdukları bu günlerde, CHP' işçi komitesi başkanının (Fehmi Işıklar) Sendikası Çağdaş Metal İş, Ereğli'de örgütlenme saldırısına geçmiştir. Bu girişimden CHP yönetim kadrolarının haberdar olmadığını düşünmek safdilliktir. Çukurova'da PİLSA örgütlenmesini, 1. nci şube engellemiştir.

İşçi Sınıfı Sosyal Demokrat Değil Sosyalisttir.

Oysa, birer sosyalist olarak CHP'yi desteklemek yerine CHP'lileşmeyi tercih eden bazı DİSK yöneticilerinin hesapları bunun tamamen tersine idi; yanıldılar. İşçi sınıfının siyasi örgütü dışındaki bir siyasi örgütten eşyanın tabiatına aykırı girişimler bekleyerek yanıldılar. TİP'in parlamento'da bir grup iken,-yada daha sonra— bir siyasi örgüt olarak DİSK'e sağladığı olanakları sosyal demokrat CHP' den bekleyerek yanıldılar ve sosyalizmin biliminden —alabildilerse— unutulmayacak bir dersi aldılar.

Gereksiz ayrıntılara girmek bahasına yukarıda sıraladıklarımızın, kanıtlamayı amaçladığı bir tek gerçek var: DİSK, gerçekte sosyalist hareketin ve gelişmenin ürünüdür ve bu yüzden DİSK sosyalistlerindir. Yönetimdeki CHP'lileşme eğilimleri bizi karamsarlığa sevkedemez. Bu gün DİSK Sendikalarının tabanını oluşturan geniş bir kitle, kurtuluşu sosyalizm'de görmektedir. CHP'lileşmiş unsurlar dışında kalan diri bir kadro, sosyalist tir.

Sözümüzü bağlarken bir daha tekrarlamak istiyoruz: DİSK terkedilmeyecek, CHP'li leşmeye bırakılmayacaktır. Çünkü DİSK, Türkiye sosyalist hareketinin uzun mücadele geçmişinin bir ürünüdür ve onun anası Türkiye sosyalist hareketidir.

(Önümüzdeki haftalarda DİSK konusuna çeşitli boyutlarıyla değineceğiz.)

Kimya iş'in olağanüstü genel kurulunu devrimci kanat kazandı

Kimya İş Sendikası'nın Olağanüstü Genel Kurulu 5 Haziran Çarşamba günü yapıldı. Bir ay önce toplanmış olan 18. Olağan Genel Kurul'da bilindiği gibi Kimya İş içindeki bütün karşı-devrimci, kaypak karşısız unsurlar aralarında kenetlenmiş olağanüstü genel kurulda çözümlemebileceği kesinleşmişti.

Olağanüstü Genel Kurul Merter Sitesinde Lastik İş Sendikasının lokalinde toplandı. 63 delegenin, bazı Kimya İş üyesi işçilerin ve DİSK Sendikaları yöneticilerinin izlediği kongrenin başkanlık divanına Kemal Türkler, divan başkan vekilliğine de Kemal Sülker seçildi.

Genel kurulun açış konuşmasını Dinçer Doğu yaptı. Doğu, kısa açış konuşmasında: «Bu bir hesaplaşma kongresidir. Burada iki zıhniyet, iki dünya görüşü hesaplaşacaktır. Siz delegeler de vereceğiniz oylarla, ya Kimya İş Sendikasının devrimci çizgisini, kararlılığını bir kere daha yerine oturtacaksınız yada örgütümüzün geleneği de gişecek ve işçi sınıfı çizgisinin dışında bir çizgiye oturacaktır.» dedi. Doğu daha sonra da «Kongrenin demokrasinin kurallarına tam anlamıyla uygun bir şekilde yürütülmesi gerektiğini» söyledi ve «Bu kongrede de kimse diyecek sözüm vardı ve diyemedim, dedirtmediler demesin» diye konuşmasını tamamladı.

Daha sonra genellikle sağcı kliğin sözcüleri kürsüye geldiler ve yer yer ihbar, yer yer asılsız suçlamalarla dolu ve genel olarak anti - komünist edebiyatın en sıradan örneklerinin sık sık yer aldığı konuşmalar yaptılar. Genel Başkan Dinçer Doğu, bunlara uzun bir konuşma ile cevap verdi. Doğu, konuşmasında yöneltilen asılsız suçlamaları tek tek ele alarak çürüttü, açık ihbar niteliği taşıyan iddiaları ve bunların amaçlarını sergiledi. Doğu, konuşmasının sonunda şöyle dedi: «Bu kongrenin bir hesaplaşma kongresi olduğunu baştan söylemiştim. Dinlediniz, gördünüz. Kimin işçi sınıfından yana kimin sermayeden yana olduğu açık açık ortaya çıktı. Şimdi Kimya İş delegeleri seçmelerini yapacaklardır. Bu seçme yalnızca sendikanın yeni yönetim kadrolarını tesbit etmekle kalmayacak, siyaset çizgisini de açıklıkla saptayacaktır»

Daha sonra oylamaya geçildi. Seçim sonunda karşı devrimci klik gerçek bir yenilgiye uğradı. Bütün organlara devrimcilerin adayları seçildi, sağcı kanattan birtek kişi bile bir organda görev alamadı.

Kimya İş Sendikasının Yürütme Kuruluna şu kişiler seçildi: Dinçer Doğu (Genel Başkan), Mehmet Atay (Genel Başkan vekili) Hüsamettin Bakan (Genel Sekreter), Belkıs Kaya (Üye), Cemal Polat (Üye) Yönetim kuruluna ise, Ziya Top, Hikmet Karahan, Salt Yıldırım, Mehmet Eser, Ali Özgül, Güngör Bedavacı, Nurten Arıcan, Hüseyin Özkan, Necati Kaya, Fethi Ulutuna.